

Береке

Аллахтын берекеси жаасын!

«Оо, ыйман келтиргендер!
Силерден мурункуларга парз кылынганы сыяктуу эле,
такыба болушуңар үчүн силерге да орозо парз кылынды».
(Бакара, 183)

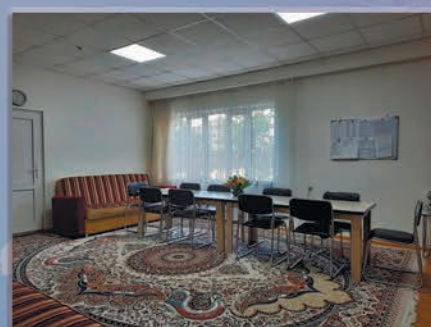
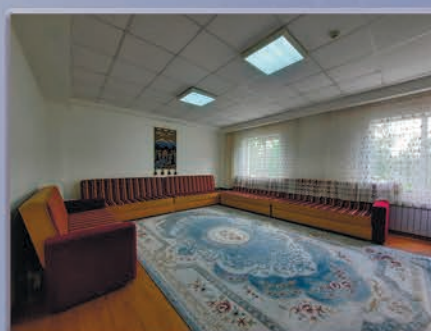
6

БАСЫЛЫШ

Апрель 2022

БИШКЕК КЫЗ КУРАН КУРСУ

Бишкек Кыз Куран Курсу 2015-жылдын 15-январь айында ачылды 200 кишилик студентке ылайыкташтырылган. Окуу мөөнөтү 2 жыл. Бишкек Кыз Куран Курсу Муфтияттан бекитилген окуу планынын негизинде кыргыз жана орус тилдеринде жүргүзүлөт. Окуу жайында студенттерди толук камсыз кылуучу, жашоосу учун бардык шарттары бар 200 орундуу жатакана иштейт. Ошондой эле, күн сайын үч маал ысык тамак берилет.

Биздин дарек: Бишкек ш.,
Лелин району, Ахунбаева/Репина 200Б

 BISHKEK_KYZ_KURAN_KURSU

 +996 770 61-46-05

 БИШКЕК КЫЗ КУРАН КУРСУ

 БИШКЕК КЫЗ КУРАН КУРСУ

Мазмуну

Тойбогон напси_____3-4

Пайгамбарыбыздын (с.а.в.) ибадат жашоосу:
Мен кантип шүгүр келтирген кул
болбоюн?_____5-6

Балдардын диний тарбиясы_____7-8

Рамазандагы жашоо_____9-10

Абийирдүү үйлөр_____11-12

Күнүмдүк жашообузда
унутулган 5 сүннөт_____13

Ислам соода жөнүндө эмне дейт?_____14

40 жыл Куран аяттары менен
сүйлөшкөн аял_____15-16

Табигат сырлары_____17-18

Благо рамадана_____19-20

Орозодогу балалык_____21

Ар бир ата-эне билиши
керек болгон алгачкы
3 мүнөт эрежеси_____22-23

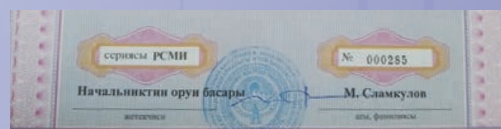
«Z» мууну_____24-25

Дени сак аял-дени сак улут_____26-27

Берекө

Башкы редактор: Шекенова Сабина
Редакциялык кеңеш: Исаева Салтанат
Хадича Шахин
Таштемирова Эркайым
Норузбаева Бактыгүл
Шекенова Сабина

Дизайнер: Жаңыбай кызы Бермет

каттоо нумуру: 10266

E-mail: bereke0115@gmail.com

Киришүү

Жаратканыбызга чексиз шүгүр, Анын кулу жана элчиси Мухаммедге (с.а.в)
салам жана салаваттар болсун!

Бир жылда бир келген биздин куттуу Рамазан айы да келди. Аллах Тааланын мээрим төккөн, жан дүйнөнү тазартып байыткан, молчулуктун жана токучулуктун айы десек жаңылышпайбыз. Кадыр түнүндө ыйык Курандын түшкөн касиеттүү айы. Рамазан айы адамды жакшы нукка өзгөртүп, напсисин тарбиялайт. Ачка жүрүп, дайыма ачарчылыкта жашаган адамдын абалын түшүнө баштайт. Түшүнгөн сайын жүрөгү жумшарып, колу узарат (кайрымдуу болот). Берилген ырыскынын, суунун кадырына жетет. Орозо кармоо бир гана тамактан баш тартуу эмес. Адамга таандык он эки мүчө менен орозо тутуу зарыл: тил менен абайлап сүйлөө, ушак айыңдан алыс болуу, жаман жолго баспай, жаман ишке барбай, арам нерседен көздү оолак тутуу. Жаман адаттардан арылып, тескерисинче жакшы адаттарга ээ болууга чакырат. Бул ай руханий дүйнөбүздү ибадаттар менен азыктандырууга эң сонун мүмкүнчүлүк.

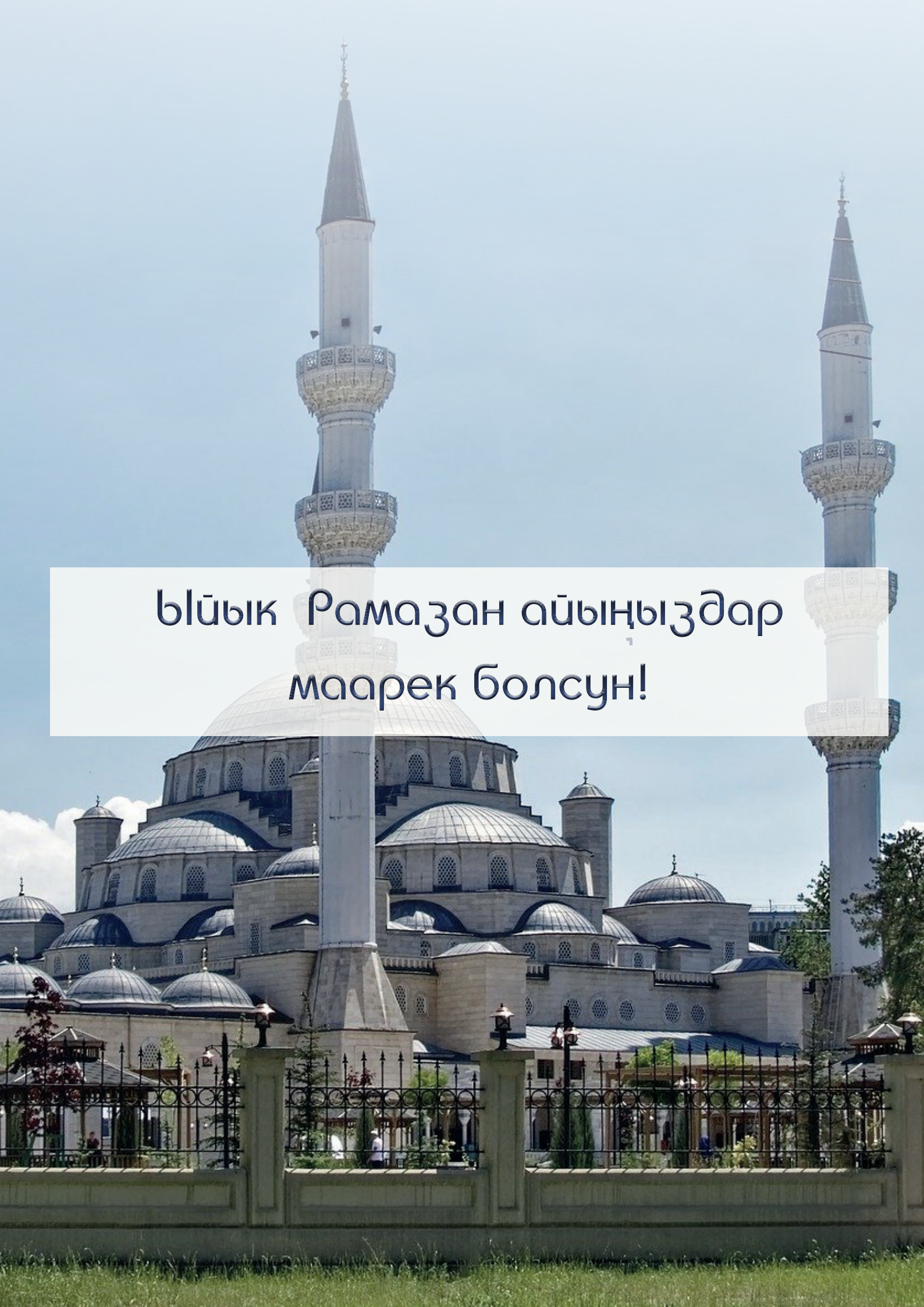
Журналдын жамааты сиздер үчүн атайын Рамазан айына арналган журналдын жаңы санын алдыңыздарга сунуп жатат. Бул жаңы санда Рамазан айы тууралуу маалымат берүү менен бирге тойбогон напси жөнүндө сөз кылабыз. Кырк жыл бою ыйык Куран менен сүйлөгөн аял менен танышып, Пайгамбарыбыздын (с.а.в) ибадат жашоосуна баш багабыз. Андан тышкары сыйлуу айымдар менен болгон маегибизде кезектеги каарманыбызга күбө болосуз. Анда эмесе, сиздерди келе жаткан Орозо айы менен куттуктайбыз! Дайыма “Береке” журналы менен жан дүйнөнүздү байытыңыз! Келээрки санда көрүшкөнчө Аллахка аманат!

Сый-урматым менен “Береке” журналынын редактору
Сабина Шекенова

Бир сап ыр

*Береке мол, кут даарыган Рамазан,
Мен-ичирген, күнөө иштен бүт тыйган.
Мээрим жааган, кечирим бар бул айда,
Орозо тут! Аллах муну буйруган.*

*Келгин анда тууган, орозону кармайлы,
Учтеги кек, капалыкты айдайлы.
Масканы аял, ибадатты көп кылып,
Акыретке соопту жыйып, калдайлы.*

A photograph of a large, modern mosque with multiple domes and minarets. The mosque is constructed from light-colored stone or concrete. The central dome is the largest, and there are several smaller domes around it. Two tall, slender minarets with multiple balconies and conical tops stand prominently. The sky is a clear, pale blue. In the foreground, there is a green lawn and a black metal fence with decorative elements. A semi-transparent white rectangular box is overlaid on the center of the image, containing text in Cyrillic.

Ыйык Рамазан айыңыздар
маарек болсун!

ТОЙБОГОН НАПСИ

Хадича Шахин

Байыркы заманда бир карыя жалгыз уулу менен жашайт экен. Күнүмдүк тиричилик бүткөн соң, бир аз эс аламы деп жаткан чагы. Бир убакта үйдөн тарсылдаган үндөр угулат. Карыя: - “Уулум, туруп барып карап кел”, - дейт. Уулу барган боюнча кайтып келбейт. Ал уулун чакырат. Уулу:

- “Ата, ууру кармадым”, - дейт. Атасы:

- “Анда алып кел” дейт. Баласы:

- “Ата, келбей жатат” дейт. Карыя:

- “Анда кое бер аны”, баласы:

- “Кетпей жатат”. Атасы:

- “Сен кел анда”, баласы:

- “Мени кое бербей жатат да” дейт.

Ууру дегенде алгач оюбузга дароо баалуу буюмдарыбызга, чөнтөгүбүзгө колун узарткан адам эсибизге келет эмеспи. Чындыгында, эң чоң ууру биздин ичибизде жайгашкан. Ал биздин ичибизди, убактыбызды, жашообузду, сезимдерибизди уурдайт. Бул ууру бизден кетпеген да бизди таштабаган НАПСИБИЗ болуп эсептелет. Бизден кетпеген, бизди да таштабаган бул эмне деген напси?

Сөз укпаган напсини башкаруунун жолдору кандай?

Тойбогон напси эмне менен тоёт?

Адамдын эки түзүлүшү бар:

1. Физикалык түзүлүш: адамдын чектелүү тарабы. Инсан бир нече күн ойгонбой уктап албайт, эң көп дегенде 15,20 саат уктап алат. Тамактануунун чеги бар. Жада калса эң жакшы көргөн тамакты да тойгондон кийин жей албайт. Жүк көтөрүүнүн да чеги бар.

Оюн ойноп, көңүл ачуунун да чеги бар. Бир аз убакыт өткөндөн кийин адамдар зеригип, оюн ойногусу келбейт.

2. Моралдык түзүлүш: бул адамдын чексиз тарабы. Каалоо жана кыялдарыбыздын чеги жок. Адам эң көп каалаган нерсеге жетээри менен, ошол замат башка каалоо пайда болот. Хадисте: “Адамдын алтынга толгон өрөөнү болсо, экинчи алтынга толгон өрөөнү болуусун каалайт. Анын көзүн топурактан башка эч нерсе тойгузбайт...” (Бухари, Рикак, 10; Муслим, Зекет, 116-119) Хадисте айтылган көз башыбыздагы 5,10 граммдык көз эмес. Бул напсибиздин тойбогон каалоолору. Инсанга Аллах рухунан үйлөгөн. “Анын турпатын аяктап, өз рухумдан үйлөгөнүмдө...” (Хижр с/29-аят) деп буйрулат. Аллах түбөлүктүү болгондуктан, жан дүйнөбүздүн каалоолорунун чеги жок.

Адамдын руху айбандык рух жана султаний (ыйык) рух болуп экиге бөлүнөт. Айбандык рухтун экинчи аты – напси, башкача айтканда ичибиздеги бардык жаман каалоолор, арам каалоолорго ыктоо. Адамдын денесин айтканда ичибиздеги бардык жаман каалоолор, арам каалоолорго ыктоо. Адамдын денесин тирүү кармап турган бул – айбандык рух. Бул жан денеден чыкса адам өлөт. Султаний рух болсо рухубуздун бийик тарабы. Түнкүсүн уктаганда денеден чыгып, айланып кыдырып, рухтар жана периштелер ааламына барып, денеге кайтып келет. Мындайча айтканда, рухтун дене менен байланышканы айбандык рух, ал эми бийик ааламга умтулган тарабы султаний рух. Денеге таандык болгон айбандык рух (напси)

жеп-ичүү, кумардануу менен тоюп, бир күн чектен чыгып азгырылып кетиши мүмкүн. Султаний рух болсо зикир, ой-жүгүртүү жана жакшы амалдар менен жогору карай көтөрүлүшү мумкун... Кайсы тарапка маани берилсе, ошол тарап жеңет. Баса белгилей кетчү нерсе, экөөнүн тең чеги жок.

Маулана мындай дейт: “Эгер напсиңдин сүрөтүн көргүң келсе, жети каалгасы бар тозоктун сүрөттөлүшүн оку. Тактап айтканда, Аллах Таала тозокко, “сен толдунбу” дегенде, тозок “дагы (келе турчу) барбы?” (Кахф с/30-аят) деген сыяктуу, толуп, толбоо, тоюп, тойбой турган учурда напси тозок сыяктуу. Муну биз напсинин ач көздүгүн карап эле түшүнө алабыз.” Чыңгызхан Монгол жери тар болгону үчүн, монгол баскынчылыгын баштап, 24 миллион чарчы метр жер алдыбы? Ал миллиондогон адамдардын канын төккөн. Чыңгызхан 24 миллион чарчы метр жер эмес, бүткүл дүйнөнү ээлеп алганга кудурети жетсе, бул жолу башын асманга буруп, “Аа! Айга барсам, айга ээлик кылсам дейт эле”.

Напси бул – уктап жаткан клетка. Мүмкүнчүлүк болгондо дароо ойгонот. Цирктеги жаныбарлар жаштайынан машыккандыктан, кийинчерээк машыгууга даяр болуп, кыйналбастан өз милдеттерин аткара баштайт. Коңгуроону же отту көрөр замат ээси буйруган кыймыл-аракетти жасашат. Напси мындай эмес. Акыркы демге чейин напсини көзөмөлдөп туруу керек.

Ибадаттар напсини тарбиялоо ыкмаларынан бири. Намаз туура окулса, адамды көптөгөн жаман адаттардан алыс кылат. Риваятка караганда, ансарлардан бир жигит ар дайым Алланын Элчиси (с.а.в.) менен чогуу намаз окучу. Бирок жаман адаттарын

да уланта берчү экен. Жигиттин абалы пайгамбарыбызга (с.а.в.) айтылат. Пайгамбарыбыз (с.а.в.): - “Анын намазы сөзсүз түрдө ага тоскоол болот.” - деди. Көп өтпөй жигит тообо кылды. Аятта: “Намаз адамды күнөө жана жаман иштерден кайтарат” (Анкабут с/45-аят) деп айтылат. Пайгамбарыбыз (с.а.в.) өзүнө түшүрүлгөн Куранга шек-күмөнсүз ишенгендиктен, намаз окуган жигиттин бир аздан кийин тартиби оңолооруна да ишенген.

Напсини тарбиялоо да бизге моралдык ыкмалар менен бирге аяттар жана хадистер аркылуу үйрөтүлөт:

1. Канаат кылуу.
2. Аллах берген баардык нерсеге ыраазы болуу.
3. Аб бир абалына шүгүр кылуу ж.б.

Бүгүнкү күндө жок кылууга аракет кылынган сезимдер напсини тарбиялоонун эң күчтүү ыкмалары болуп саналат. Көзөмөлгө алынган напси, капитализмге жакпаган абал.

Капитализм тынымсыз короткон инсанды жакшы көрөт. Тынымсыз түгөтүү жогоруда айтылган канат кылуу, ыраазы болуу жана шүгүрчүлүк сыяктуу сезимдерди өлтүрүп, напсини күчтөндүрөт. Соцтармактар “көп жеп, эркин бол!”, “сен баарынан жакшысына татыктуусуң”, “дагы көбүрөөк нерсени каалоого акың бар” деген сыяктуу сунуштар менен адамдардын напсисин азгырууда. Бузулган напси каалоо менен кумарынын кулуна айланат. Бир гана өз кызыкчылыгын ойлоп, артынан чуркайт.

Жакындап келе жаткан рамазан айы, напсини тарбиялоо үчүн чоң мүмкүнчүлүк. Орозо - напсини тарбиялоонун негизги ыкмаларынын бири. Напси Аллахка баш ийбегенде тозоктун оту менен да жолго келбей, ачкачылык менен жолго келген. Рамазан айын пайгамбарыбыз (с.а.в.) жана сахабалары күткөндөй толкундануу менен күтсөк, бул айдын берекесинен пайда алабыз. Алланын Элчиси (с.а.в.) Рамазанды кантип күткөн? Баласын жылдап көрбөгөн, куса болгон энедей күткөн. Рамазанга эки ай калганда “Аллахумма баарик ланаа фии Рожаба ва Шаабана ва баллиг наа Ромадоона” дубасын кайра-кайра окучу. “Аллахым, мага Ражаб жана Шаабан айларында береке бер жана Рамазан айына жеткире көр.” Мындай дубаны адам аябай сагынып, куса болгон учурда кылат.

Хадисте “Орозо калкан” (Муслим, Сиям, 162) деп айтылган.

1. Орозо адамды душмандын зыяндууча буулунан сактаган калкан сыяктуу. Булдүйнөдө кайгыдан, тынчсыздануудан жана стресстен сактаган сыктуу акыретте тозок отунан коргой турган өзгөчөлүгү бар калкан.

2. Чектелгенди эч жактырбаган напсини, бекем тартип менен көзөмөлгө алат.

Напси кутурган баладай. Канча берсек дагы бактылуу кыла албайбыз. Ал дайыма ыйлайт, эч тажабайт жана тойбойт. Убакыт бар учурда тарбиялабасак эртең акыретте бизди “өзүңдү өзүң эпте” деп таштап кетип калат. “Биздин элчилер алардын жанын алыш үчүн келип: “Аллахты коюп, башкага сыйынган нерселериңер кана? – дегенде: “Алар бизди таштап кетти”, - деп оздөрүнүн каапырлыгын моюндарына алышат. Убакыт азыркы убакыт... Мүмкүнчүлүк азыркы мүмкүнчүлүк...

Пайгамбарыбыздын (с.а.в.) ибадат жашоосу:

Мен кантип шүгүр келтирген кул болбоюн?

Сабина Шекенова

Таңкы маал... Салкын жел бетти сылай, жаңы күнгө кош келдиң дегенсип жылуу учурашты. Намаздан соң отуруп, бир саамга айланага көз жүгүрттүм. Кандай керемет! Жаратканым адам үчүн күн десе күндү, ай десе айды, жымындаган жылдыздарды жана кең пейил жерди жараткан экен. Жаратып тим болбостон, аны көрктөндүрүп, бийи кырка тоолорунан бойлой

аккан булактары, деги эле койчу бирине-бири окшошпогон, адамзатка кызмат кылган пайгамбарыбыз (с.а.в)

к е л д и .

Өткөн жана келечек

-теги

күнөөлөрү,

к е ч и р и

-лип, бейиштин

төрү менен сүйүн

-чүлөнсө дагы: "Мен кан

тип шүгүр келтирген кул бол

-боюн?"деп жооп берген. Анын

сыңарындай адам баласы

-нын жаралуу максаты Жараткан

га кулдук кылуу. Ага чын дилинен ыра

-азы болуу. Ага ибадат аркылуу

ырахматын

билдирүү. Кандай ибадат кылуу керек деп сурай турган болсок, анда келиңиз өмүрү өрнөк Пайгамбарыбыздын (с.а.в) ибадат жашоосуна баш багалы.

Анас бин Малик (радийаллаху анху) мындай деди: Үч сахаба Алланын Элчисинин үйдөгү кылганибадаттарын сурап келүү максатында момундардын энелерине барышат. Баарын угуп билген соң, өз ара: "Биз Алланын Элчисине канчалык окшошпуз?

Аллах Таала анын өтмүш жана келечектеги

бардык күнөөлөрүн кечирген." Араларынан бирөө: " Мен өлөөр-өлгөнчө түндө такыр

уктабайм, дайыма намаз кылып өткөрөм

эми."-деди. Экинчиси: " Мен дагы өмүр бою

орозо кармайм эми!"-дейт. Үчүнчүсү: "Мен

да мындан ары аялдарга жакындабайм, эч

үйлөнбөйм!"-дейт. Бироздан кийин аларга

Пайгамбарыбыз (с.а.в) жанына келди да:

" ...Муну айткан силер белеңер? Кана эмесе,

мага жакшылап көңүл бургулачы. Аллага ант

ичемин, мен Аллахтан эң көп корком жана эң

көп сыйлайм. Бирок, кадимкидей адам ката

ры кээде орозо кармайм, кээде кармабайм.

Түндө намаз да кылам, уйкум келип уктайм.

Аялдарга үйлөнөмүн. Менин сүннөтүмдөн

баш тарткан, менден эмес." (Бухари, Нике, 1;)

Демек, ар бир нерсенин чеги болгон сыяктуу,

ибадат кылууда да өзүнүн чеги

болот экен. Өтө берилип аша

чаап кетүүгө жол берилбеген

сыяктуу, өтө эле өкүм

-зар өзүмчүлдүн тар капасы

-на торолуп

калууга да жол жок бир

тууганым.

Түнкү ибадаты

Пайгамбарыбыз (с.а.в) түнкү ибадатын абдан берил ип кылаар эле.Хадисте мындай деп айтылат:

“Аллах, ар пайгамбарды, белгилүү бир нерсеге ашыкча кызыгуусу менен кошо жараткан.Менин эң көп кызыккан(жактырган)нерсем, түнкү ибадат болчу.” (Хайсеми,2, 271) Өзүнө каалаганды өзгөгө да каалоо керек дегендей, Өзү сүйүп аткарган түнкү ибадатын, үмөтүнө да сунуштаган:

“Түндө турганга аракет кылгыла!Анткени ал силерден мурунку салих(такыба) адамдардын адаты.Жана Аллахка жакындоого себепчи. Бул ибадаттар,күнөөлөрдөн алыстатып,каталарды жаап, денедеги дартты жок кылат.”(Тирмизи,Даават,101)

Дагы бир хадисинде: “Түндө туруп намаз кылган жана жубайын да ойготкон, турбай жатсажүзүнө суу себелеп тургузган адамга Аллах ырайым кылсын.Ошондой эле түндө туруп намаз кылган,жолдошун да ойготкон аялга да Аллах ырайым кылсын.”(Абу Давуд,Татавву,18)

Түнкү ибадат,куптан намазынан соң башталат. Пайгамбарыбыздын(с.ав) куптан намазына көрсөткөн мамилесин Абу Барза аль-Аслами(радийаллаху анху)мындай баяндайт:“Алланын Элчиси (с.а.в) куптан намазынан мурун уктоонужана куптан намазынан соң отуруп сүйлөшкөндү жаман көрчү.” (Бухари, Мавакит,13)Ибадатка тоскоол болчу адаттардан арылып, ар бир иштин майын чыгара жасаган Алланын Элчиси ибадаттарын да так жана берилүү менен аткарганга аракет кылган.

Туткан орозолору

Парз намаздардан сырткары Пайгамбарыбыз (с.а.в) нафил орозолорго да маани берип келген.Бир канча хадис нафил орозо тууралуу айта кетели:

“Рамазан айындагы ороzonу кармаган соң, ага шавваль айында алты күн кошуп туткан адам, бир жылын толук орозо менен өткөргөн сыяктуу.” (Муслим, Сиям,204)

“Ашура орозосу, өткөн жылдын күнөөлөрдүн кечирилишине себеп болот деп Аллахтан үмүт кыламын.”(Тирмизи,Савм,48)

Айша энебиздин Пайгамбарыбыздын(с.а.в) кармаган орозолору тууралуу мындай деген:

Алланын Элчиси(с.а.в) кээ бир айларда ушундай көп ирет орозо кармайт эле “бул ай эч ифтар кылбаса керек” деп ойлойт элек. Кээ бир айларда эч орозо кармабайт эле, “эми бул ай орозо кармабаса керек” дейт элек. Мен анын Рамазан айынан сырткары башка айды толук орозо менен өткөргөнүн көрбөдүм. Шаабан айынан дагы көбүрөөк орозо кармаганын да көрбөдүм. Улантып: “Күчүңөргө жараша ибадат кылыңыздар!.. Анткени сиздер тажамайын Аллах тажабайт!...”

Пайгамбарыбыз (с.а.в) аз да болсо, дайыма уланып аткарылган амалдарды баалаган.

Айша Энебиз:“Алланын Элчиси (с.а.в) Рамазан айынын акыркы он күнү киргенде,өзүн толугу менен ибадатка арначу. Түнү бою, ибадат кылып, үй-бүлөсүнө да ибадат менен өткөрүүнү буюрат эле.” (Бухари)

Нафил ибадаты

Абу Хурайра (радийаллаху анху) Алланын Элчисинин мындай деп жатканын угат:

“Аллах Таала мындай деди: Кулумдун, парз кылган ибадаттарын аткаруу менен мага жакындаганы, мен үчүн, андан баалуу нерсе жок. Кулум, нафиль ибадаттарын кошуп аткара берсе ушундай бир абалга келет, мен аны жакшы көрөм. Аны жакшы көргөнүмдө мен анын уккан кулагы, көргөн көзү, узаткан колу, баскан буту, (түшүнгөн жүрөгү, сүйлөгөн тили) боломун.Бара-бара ал кулум бир нерсе кааласа дароо беремин. Ал кааласа, бардык балээден коргоймун.”(Бухари)

Бул абал кандай гана суктанаарлык! Көңүлүндө сүйүү толгон адам, жанып турган чырактай дайым Жаратканына жалбарып, ага таянат. Азирети Мухаммед (с.а.в) катардагы биздей адам. Эч кимдин эч кимден артыкчылыгы жок. Бирок анын бизден артыкчылыгы анын адамгерчилигинде.Жаратканына көргөзгөн мамилесинде. Аллах Таала кулун сырткы дүйнөсүнө карап эмес, анын ички жан дүйнөсүнө үңүлүп кадырлайт.Адамгерчиликтүү Пайгамбарыбыз (с.а.в) менен жөн гана сыймыктанып тим калбастан, анын изинен басканды үйрөнүп, бардыгыбыз жапа тырмак ага татыктуу үмөт болууну көздөйлү демекчимин. Анда эмесе, ушул келген Рамазанда баштаган ибадат жолубуз байсалдуу болсун урматтуу окурман!

Балдардын диний тарбиясы

Миргүл Бекмурзаева

Балдарды тарбиялоодо эң маанилүү булактарынын бири-бул Аз. Пайгамбар (сав)дын сүннөттөрү болуп эсептелет. Пайгамбарыбыз (сав)дын балдарды тарбиялоо усулу жалпы тарбиячыларга жана ата-энелерге жол көрсөтөт деген үмүттөбүз. Бала тарбиясында маанилүү болгон маселелерди эске алуу менен бул макаланы сиздер үчүн даярдадык.

Ислам дининин негизги булактары Куран жана сүннөт болгондуктан, мусулмандар үчүн, Аз. Пайгамбар (сав)дын ар бир айткан сөздөрү жана амалдары маанилүү. Анткени Аз. Мухаммад (сав) жашоонун бардык тармагында жалпы адамзатка теңдешсиз үлгү катары жиберилген. Бул тууралуу Куранда мындай делген: “Чындыгында, Аллах жана акырет күнүнөн үмүткөр болуп, Аллахты көп зикир кылгандар үчүн Алланын элчисинде эң сонун үлгү бар”.(Ахзаб,21)

Пайгамбарыбыз (сав)дын балдар менен болгон мамилеси назар салганыбызда; балдарга карата сүйүү жана сабырдуулук менен мамилежасап, аларды баалап, саламдашып, акыбалын сурап, каалоо-тилектерин эске алып, адилеттүү болуп, алар

менен тамашалашканына күбө болобуз. Анын балдарга болгон мындай мамилеси, тарбия багытында аны көптөгөн ийгиликтерге жеткирген. Пайгамбарыбыз (сав) адамдар арасында эч кандай айырмачылыка жол берген эмес. Ал бардык курактагы адамдардын психологиясына жараша мамиле кылып, баары менен бирдей баарлаша алган. Аз. Пайгамбарыбыз (сав) адамдык баалуулуктарга абдан маани берип, аларды балдарга үйрөтүүнү ата-энелерге сунуштаган.

Пайгамбар (сав) балдарды тарбиялоодо төмөнкүлөргө токтолгон:

- Ыйман негиздерин үйрөтүү
- Ибадаттарды үйрөтүү
- Куран үйрөтүү
- Жакшы адаттарды үйрөтүү.
- Алардын инсан катары өнүгүүшүнө жардам берүү

Жогоруда атап өткөндөр Пайгамбарыбыз (сав)дын бала тарбиялоого байланыштуу баса белгилей кеткен маселелери болуп эсептелет. Эми буларга өз өзүнчө токтоло турган болсок, алгач ыйман негиздерин үйрөтүүгө басым жасоо керек

Ыймандын негиздерин үйрөтүү

Бүт ааламдын жаратуучусу жана башкаруучусу бар экенине ишенүү балдардын психологиялык түзүлүшүнө да ылайыктуу деп айтсак болот. Биринчиден, бала айтылган сөзгө чын жүрөктөн ишенет, анткени ал ойлонбой, шектенбей, каршы чыкпастан ишенүүгө даяр. Анткени ыйман келтирүү менен бала өзүн күчтүүрөөк жана Аллага жакын сезе баштайт.

Белгилүү болгондой, балдар оңой ишенишет жана аларга айтылгандарды кандай болсо, ошондой кабыл алышат. Чоңдорго берген суроолору анын билимге болгон кызыгуусун жана позитивдүү мамилесин көрсөтөт. Айтылгандарды угууга жана кабыл алууга даяр болгондуктан, ага так жана түшүнүктүү маалымат берүү зарыл. Ыймандын принциптерин үйрөтүүдө алгач Алла Тааланын улуулугун, бала сүйгөн нерселердин баарын тууралуу суроолорду берип баштайт. Мындай учурда балдарга Алланы түшүндүрүп жатып, кээ бир маселелерге көңүл буруш керек, алар тууралуу төмөндө сөз кылабыз:

Аллахты сүйдүрүү максат болуш керек

Балдарга ар дайым жана бардык иштерде сүйүү менен мамиле кылуу – Ислам динин буйруктарынан болуп эсептелет. Курандагы ата-бала мамилесин камтыган аяттарга назар салганыбызда атанын уулуна кайрылуу жолу дайыма “Балам/Уулум” экенине кубе болобуз. Ушул эле өзгөчөлүктү хадистерде да көрүүгө болот. Пайгамбарыбыз (сав)дын бардык балдарга “Балам” деп сүйүү жана мээримдүүлүк менен кайрылганы баарыбызга белгилүү. Ислам аалымдарынан болгон Имам Газали, Феридуддин Аттар жана Кейкавус да балдарга арнаган өзүнчө эмгектеринде “Оо, сүйүктүү уулум/ Оо, жаным балам” сыяктуу сүйүү жана боорукердикке толгон сөздөр менен насааттарын айтышкан. Бул мисалдардын баары балага сүйүү менен кайрылуу керек экендигин баса белгилеп, анын жүрөгүн багынтуу зарылдыгын көрсөтөт.

Ыйман түшүнүгү эки сезимге негизделет. Биринчиси Аллахты сүйүү, экинчиси Аллахтан коркуу. Бул эки сезим балага абдан чоң таасир берет. Туура эмес үйрөтүлгөн Аллахтан коркуу сезими баланын жан дүйнөсүн жаралайт.

Ошондуктан ыйман негиздерин үйрөтүүдө балдарга Аллахты сүйдүрүү абдан маанилүү деп айтууга болот. Анткени, абстрактуу түшүнүктөр, кылмыш жана жаза, күнөө деген эмне экенин түшүнө элек жаш балдардын сезимин “Аллахтан коркууга” айландыруу туура эмес мамиле. Баланын эң биринчи тарбиячысы болгон ата-энелер баланын кандайдыр бир туура эмес кылык-жоруктарын көргөндө дароо эле “Аллах жазалайт”, “Аллах сени сокур кылат”, “Аллах сени тозокто өрттөйт” ж.б.у.с. сөздөрдү айтып коркута баштайт. Бул сөздөр баланын психикалык саламаттыгына жана келечектеги жашоосуна өтө чоң зыян алып келет. Балага Алланы “жазалоочу” катары таанытуу туура эмес. Мындай жагдай Ислам акыйдасына (ишенимине) жана тарбиялык негиздерине каршы келет. Балага Алланы “жазалоочу” катары таанытуу туура эмес. Мындай жагдай Ислам акыйдасына (ишенимине) жана тарбиялык негиздерине каршы келет. Анткени, Аллахтын «Желал» (залимдерди эзүүчү, жамандарды жазалоочу) сыпаттарынан тышкары, «Жемал» (кулдарын сүйгөн жана коргогон) сыпаттары да көп. Чындыгында, пенделерин абдан сүйгөн жана сансыз нээматтарды берген Алла Тааланы балдарга “ачуулануучу, жазалоочу” катары таанытуу сабатсыздыктын белгиси. Балдарды тарбиялоодо колдонула турган эң туура жана пайдалуу ыкма – бул Аллахтын сүйүүсүнө негизделген тарбия. Психологдор адамдагы эң негизги эмоциянын сүйүү жана байлануу сезими экенин ырастайт. Чындыгында ыйман түшүнүгү – бул үмүт менен коркуу сезимдерин чогуу камтыйт. Куранда момундардын сапаттары баяндалганда алардын Аллахтын ырайымынан үмүт кылышы жана Анын азабынан корккондугу тууралуу баяндалат. Чындыгында ыйман сезими сүйүү жана коркуудан келип чыгат, кийинчерээк үмүт, байлануу жана суктануу сезимдерине айланат. Эмоционалдык өнүгүү психикалык өнүгүүгө чейин болоорун аныктаган психологдор биринчи кезекте баланын жүрөгүн багынтып, ага ишеним, үмүт, байлануу сезимдерин калыптандыруу керектигин айтышкан. Ушул себептен Аллахка болгон ыйманды үйрөтүүдө, өзгөчө 3-8 жаш аралыгында бериле турган диний билимде Аллах сүйүүсүнө негизделген окутуу ыкмасына артыкчылык берилиши керек.

Рамазандагы Жашоо

Осман Нури Топбаш

Биз алсыз кулдарын “башы ырайым, ортосу-кечирим, аягы тозок азабынан кутулуу” болгон куттуу Рамазан айына кайрадан жеткирген Аллах Таалага чексиз мактоолор болсун! Рамазан айы, Мухаммаддын (с.а.в) үмөтүнө Улуу Жараткан тарабынан тартууланган, руханий баалуулуктарга толгон казына айы. Жылдын жүрөгү сыяктуу болгон бул ай – ички жана тышкы дүйнөбүздү руханий жана материалдык кирлерден тазалоо үчүн эң берекелүү мезгил болуп эсептелет. Бул дээрлик руханий реабилитация мезгили. Бүткүл дүйнөнү чоң балээлер каптап турган мезгилде, өзгөчө ушул Рамазанда Жаратканга жалынып дуа кылалы, тообо кылалы, истигфар айталы. Берилген ниматтарга шүгүр келтирип, зикир айтуу менен бирге жакшы амалдарды жасайлы. Акыретибиз бул амалдарыбыз себептүү жарык жана жаркын болсун.

Куран түшүрүлгөн куттуу ай:

Аятта буйрулгандай; “Рамазан айы – адамдарга туура жол көрсөтүүчү жана акыйкат менен жаманды айырмалоочу ачык далилдер катары Куран түшүрүлгөн ай...” (Бакара, 185-аят) Демек Куран түшүрүлгөн бул куттуу айда, дүйнөдө жана акыретте кутулушубуз үчүн Аллах Таала айткан көрсөтмөлөр жөнүндө терең ой жүгүртүшүбүз керек. Ыйык китебибизди окууга маани бергендей, айткан насааттарын да иш жүзүнө ашырууга аракет кылышыбыз зарыл. Анткени куранды жөн гана угуп коюу же чындыктын картасын карап чыгуу аздык кылат. Фудайл бин Ияздын төмөнкү эскерүүсү канчалык маанилүү:

“Куран амал кылуу үчүн түшүрүлгөн, бирока адамдар аны окууну гана көнүмүш адат кылып алышкан.” Чындыгында момундун ар бир жыйырма төрт саатында орун ээлеген Куран менен байланышууну, ушул куттуу күндөрдө дагы да арттырууга аракет кылышыбыз абзел. Биз жүрөгүбүздү Курандын нуру менен кооздоп, анын эрежелерине ылайык иш кылышыбыз керек. Баардык абалыбыз, мамилебиз Куранга жараша болушу керек. Куран, өкүмдөрүнө баш ийип, көрсөткөн жолу менен жашагандарга кыямат күнү шапаат кылаарын унутпайлы. Ал эми тескерисинче ага кайдыгер караганга Куран нааразы болот. Демек, жер жүзүнө Куран түшүрүлгөн бул куттуу айда “Сурак берээрден мурун, өзүңөргө сурак бергиле” деген сөздү эске алып, ибадат жашообузду кайра карап чыгышыбыз зарыл. Бизди балээден, кырсыктан куткаруу үчүн жиберилген Аллах Тааланын көрсөткөн жолун бекем карманып, жандуу Куран болууга умтулуубуз шарт. Эки дүйнө бактылуулугу Курандын өкүмдөрүнө баш ийип жашоодо катылганын аң-сезим менен баамдап өмүр сүрүү.

Рамазан көз карашы менен бүгүнкү күнүбүз:

Жашообузда, балким, дүйнө тарыхында болуп көрбөгөндөй катаал күндөрдөн өтүп жатканыбыз айдан ачык. Рамазанды эпидемиядан улам карантинде да өткөрдүк. Мечиттерибизде жамаат менен намаз окуй албадык, жамаат менен чогуу окуган таравих, ооз ачуу, куран окуу сааттарыбызды үйдө жасаганга туура келди.

Бул көнбөгөн шарттардан улам, напсибизди көп жагынан суракка тартуубуз абзел. Ойлонуп көрүшүбүз керек: Сырткы дүйнөдө эпидемиядан абайлоо иретинде сактаган социалдык эрежени, жан дүйнөбүздө канчалык сактап жатабыз? Тактап айтканда, күнөөлөрдөн, арамдардан, шайтандын сунуштарынан, напсибиздин азгырыктарынан жана Аллахтын каарына калгандардан да алыс болуп, аралыкты сактап жатабызбы? Колубузду жана үйүбүздү дезинфекциялаган сыңары, жүрөгүбүздү тообо, истигфар жана өкүнүчтүн көз жашы менен күнөө киринен, кайдыгерликтен тазалай алдыкпы?

Өзүбүздү жана үй-бүлөбүздү вирустан коргоо үчүн көрүлүп жаткан карантиндик чараларга ой жүгүртүп, коомдун жан дүйнөсүндөгү эпидемиялардан, башкача айтканда туура эмес ойлордон, ишенимдерден жана жамандыктардан өзүбүздү, балдарыбызды жана айлана-чөйрөбүздү коргой алабызбы?

Ден-соолугубуз үчүн иммунитетти көтөрүү максатында витаминдүү кошулмаларды ичкенибиз жана тамак-ашыбызга көңүл бурганыбыздай, ички дүйнөбүздүн бай жана күчтүүлүгү үчүн напсиге, шайтанга каршы такыбалыгыбызды күчтөндүрө алабызбы?

Карантин жайына айланган үйлөрүбүздү, мечитке же мектепке же болбосо ити-кафка (ибадат кылууга) айланта алабызбы?

Миң айдан артык болгон Кадыр түн:

Кадыр түн – Мухаммаддын (с.а.в) үммөтүнө Жараткандын кечиримдүүлүгү ташкындап, чексиз жакшылыктар берилген түн. Кадыр түн – пайгамбарлардын ичинен Мухаммадка (с.а.в.) жана анын үммөтүнө гана насип кылынган өзгөчө улуу сый. Жаратканыбыздын мындай кереметтүү руханий казынаны тартуулоосу Анын сүйүктүүсүнө болгон чексиз сүйүүсүнүн бир далили. Ушул себептен улам, биз ар дайым Алланын Элчисине (с.а.в.) ыраазычылык билдирип, анын кандай улуу Жараткандын ырайымы экенин түшүнүшүбүз керек. Анткени аятта: “Аллах алардын өздөрүнүн ичинен элчи жиберип, момундарга ырайым кылды. Ал аларга Анын аяттарын окуп берет жана аларды (күнөөдөн) тазалайт. Аларды мурда анык адашууда жүрүшкөнүнө карабастан китепти окууга жана даанышмандыкка үйрөтөт. (Ал-Имран, 164-аят)

Ушундай даражасы бийик пайгамбардын үммөтү болгонубуз үчүн, Жаратканга шүгүрүбүздү арттырышыбыз зарыл. Аллахтын Элчиси (с.а.в.) Рамазан айынын түндөрүндө ал түндү жеке өзү издегени, үммөтүнө издөөнү буюрганы да кадыр түндүн өзгөчө касиетинен.

Бул улуу казынадан кур калбоо үчүн Кадыр түндү Рамазандын биринчи түнүнөн жана өзгөчө жыйырманчы түндөн кийинки так түндөрдөн издөө керек. Кадыр түн жалпы пикир боюнча Рамазан айынын 27-түнү. Бирок башка убакыттарга дал келиши мүмкүн болгондуктан, Рамазандын бардык түндөрүнө өзгөчө көңүл буруу да зарыл. Бул түндүн улуулугунан улам ал жөнүндө өзүнчө Кадыр

сүрөсү түшүрүлдү. Демек, бул улуу түндө Куран менен алектенүү керек экендигин айгинелейт.

Бул түнү Жабраил (а.с.) жана башка периштелердин агылып жерге түшүшү бул түндүн улуулугунан. Көзгө көрүнбөгөн нурдуу жандыктар тарабынан момундарга салам берген берекелүү түндүн кадырын төмөнкү хадис баяндайт: “Кадыр түндү ибадат жана моюн сунуу менен өткөргөн, анын пазилетине жана ыйыктыгына ишенип, соопторун бир гана Аллахтан күткөн адамдын кул акысынан (жана башка карыздардан) башка, өткөн күнөөлөрү кечирилет.” (Муслим, Мусафирин, 175/760) Алла Таала Кадыр түнү менен момундарга миңайдын, башкача айтканда, 83 жылдык өмүрдүн жакшылыктарын жана соопторун бир түндүн ичинде тартуулайт. Хадисте мындай деп буюрулган: «Аллахтын Рамазанда ушундай түнү бар, ал миң айдан да жакшыраак. Ал түндүн жакшылыгынан куру калган адам чоң пайдадан куру калат.» (Насаи, Сыйам, 5; Ахмед, II, 230, 385, 425)

Айт майрамынын гындыгы:

Чыныгы майрам бактылуулугуна жетүү үчүн, айт майрамын Рамазан сыяктуу олуттуу бир кулдук аң-сезими менен тосуп алуу жана аны туура түшүнүү керек. Анткени, Рамазан такыбалык мектеби, ал эми Айт майрамы анын руханий күбөсү. Майрамдар эс алуу жана оюн-зоок сыяктуу жеке бакыттын күндөрү эмес. Тескерисинче, бул күндөрдө үй-бүлө менен болуу, туугандарды зыярат кылуу, өткөн тарыхыбызды жакшылыктар менен эскерүү, өткөндөргө Куран окуп дуба кылуу, таарынычтар болсо кечирүү, бир туугандык байланышын сактап калуу сыяктуу көптөгөн парздарыбызга себепчи болгон коомдук майрам. Бул күндөрдүн акыйкатына жетүү үчүн муктаждардын жана жетимдердин жүрөгүн кубантуу менен гана мүмкүн. Кайрымдуулук кылгандарга ырайым болоорун унутпайлы. Ким бир адамды Алланын ыраазычылыгы үчүн сүйүнтсө, Аллах аны бактылуу кылат. Рамазан айынын берекеси менен жакырчылыктан, муктаждыктан кыйналган бей-бечаралардын көздөрүнө үмүт нуру чачылат. Анткени зекет, фитир, садака сыяктуу каржылык ибадаттар өзгөчө бул айда жылмаюуну унуткан көптөгөн жүздөрдү кубанычка бөлөйт. Бул берекелүү айда фитир садака берүү шариятта бай деп эсептелген ар бир момунга важиб, ал тургай кээ бир көз караштар боюнча фарз. Фитр айт намазына чейин берилсе, кабыл болот. Кийин берилсе садака болуп калат. Пайгамбарыбыз (с.а.в) фитр садаканын айттан мурун берилишин каалады, момун-мусулмандар айтка бактылуу кирүүсү үчүн; «Аларды ушул (айт) күнү ачка жүрүүдөн сактагыла!» деп буйрук берди. (Ибн-и Саад, I, 248) Бул чындыктардын жарыгында өлкөбүздөгү мухажирлерге ансар бололу. Алсыздардын жөлөгү, үмүтсүздөрдүн үмүтү болууга аракет кылалы. Алардын ал-абалын сурайлы. Келгиле, дүйнөнүн булуң-бурчунан жардам сурап жаткан, үнсүз ыйлап жаткандарды да угалы. Колубуздан келген жерге жардам

колун сунуп, жан дүйнөбүздү ачалы. Майрамдар жан дүйнөнүн эргүүсүндө, ибадат менен өтүшү керек. Чындыгында айт күндөрү жана түндөрүндө айтылган мактоо, шүгүр, зикир, тасбих, такбир жана кулдуктун бардык жеке жана коомдук көрүнүштөрүнө Аллах Тааланын өзгөчө сооптору бар. Хадисте: «Рамазан жана Курман айт түндөрүндө соопторун Алладан үмүт кылып ибадат кылгандардын жүрөктөрү бардык жүрөктөр өлгөн күнү өлбөйт». деп айтты. (Ибн-и Мажа, Сиям, 68/1782) Бул жагынан айт түндөрүн мүмкүнчүлүк деп билишибиз керек. Унутпайлы, негизги майрам, аруу жүрөк, таза абийир, ак жүз менен Алланын алдына баруу. Бахлул Дана мындай дейт: «Айт, кооз жана жаңы кийим кийгендер үчүн эмес, Алланын түбөлүк азабынан кутулгандар үчүн. Дагы айтам, майрам кооз атка мингендер үчүн эмес, катасынан, кемчилигинен баш тартып, таза пенде боло алгандар үчүн...» Кыскасы, эң негизги майрам – Аллах Тааланын бизден ыраазы болуусу.

Рамазандагы жашоо:

Мусулман болуу Рамазанга гана тиешелүү бир жөрөлгө эмес, акыркы демге чейин улана турган такыба жашоо. Ибадаттар белгилүү убакыттарда аткарылып бүтөт, бирок кулдук туруктуу. Рамазанды жылына бир жолу зыярат кылуучу жана келгенде ыраазы кылына турган конок катары эмес, жылына бизге жашообузду үйрөтүү үчүн келген бир айлык мугалимдин сабагы катары карашыбыз керек. Ушул себептен улам, биз Рамазан тарбиясынан алган руханий баалуулуктарды эч качан унутпашыбыз керек. Бул айда тапканыбызды жоготпой келерки жылдын Рамазанына жетүү үчүн камдануу зарыл. Жыйынтыгында, жашообузду Рамазанга айландыра алабыз.

Азирети Али (р.а) эскертет:

«Жакшы амалдарыңарга маани бергендей алардын кабыл болушуна жана корголушуна көбүрөөк маани бергиле». Демек, ибадат менен өткөн Рамазандан кийин кайра эски адаттарга, күнөөлөргө жана кайдыгерлик абалына түшүү, колунда бар байлыкты чаккан сыяктуу. Ошондуктан Рамазанда топтоп алган руханий баалуулуктарыбызды жоготпойлу: Мүмкүнчүлүгүбүз болсо, келгиле, ар айдын он үчүнчү, он төртүнчү, он бешинчи күндөрүндө, дүйшөмбү, бейшемби күндөрү орозо кармап бул ибадаттардын берекесинен колубуздан келишинче пайдаланалы. Орозодо көрсөтүлгөн ырайымдуулукту, боорукердикти, кичи пейилдикти, айкөлдүктү, өзүбүзгө эч качан өчпөс кылып жайгаштыралы. Сахурга туруу менен тахажжуд намазын окууну өмүр бою адат кылалы. Түшүрүлгөн хатимдер бизди Куранга жакындатты. Байланышты үзбөйлү. Аллах Таала бизге өзүнүн ырайымы менен Рамазандын нурун жана берекесин өмүр бою сактап, акыркы демде ыйман менен жан берүүнү насип кылсын. Жаратканым, Мухаммад (с.а.в) үмөттүн кырсыктардан, балээлерден, апааттардан сактасын. Бүткүл дүйнөгө, өзгөчө Ислам калкына, башыбызга келген эпидемиядан кутулуунун эң жакшы жолун көрсөтүп, аман-эсен чыгып кетүүнү насип кылсын. Аамиин!

«АБИЙИРДҮҮ»

Норузбаева Бактыгүл

Кечир кызым боло албасам жакшы

эне,

Апам мени жомок айтып бакты эле.

Ал жомокту чоң энем да сүрөттөп,

Алар мага аба-суудай жакчу эле.

Аппак таңдар интернетсиз атчу эле,

Сонун күндөр телефонсуз батчу эле.

Жегенибиз буудай уну, айран, каймак,

май токоч,

Тандыр наны ушунчалык таттуу эле.

Билгин кызым, бул сөзүмдү калп дебе,

Апам мени эмгекке үндөп бакты эле.

Айткан акыл -насааттары өзгөчө,

Менин апам сеникинен жакшы эле!

ҮЙЛӨР»

Жашы бир топ-ко таяп калган чоң эне адаттагыдай бөлмөдөн чыгып келе жаткан. Аңгыча ашканадан кичинекей небереси менен келининин кобурашкан үндөрү угулду: “Балам дасторкон даяр, тамакты койдум. Кана кел, муздап кала электе жей кой.”

Чоң эне да ашканага кирип, дасторконго эмес эмнегедир башка тарапка олтуруп, бир саамга олутуу ойлоно түштү. Кичинекей бала чоң энесин көргөндө ашыга: “Чоң эне, чоң эне кел биргеликте тамактаналы.” - деди. Чоң энеси оор дем алып,

небересин ойлуу тиктеди да: “Үйдүн кожоюну келмейинче кечки дасторконго олтурулбайт. Атаң келсин, анан баарыбыз биргеликте тамактанабыз иншаллах.” – деп жооп берди. Бул арада келини да сөзгө кошулуп: “Эх апа....ал эскилердин, илгеркилердин кылган адаты да! Азыр заман башка, жашоо өзгөрдү, аң-сезим өнүктү. Эгер ач болсо, тамак даяр турса олтуруп курсагын тойгуза берсе эмнеге болбосун? Балаңыз да иштен келгенден кийин өзүнчө тамактана берет.” - деди бир аз нааразычылыгын билдирип.

Чоң эне: “Кызым, ар бир адамдын даражасын көтөргөн анын адаби, абийири, уяттуулугу, намысы болгондой эле, ар бир үйдүн да өзүнүн абийири, кадыр-баркы, ар-намысы болот. Небереси чоң энесинин бул сөздөрүнө таң калып, суроо берүүгө ашыкты: “Чоң эне, чоң эне кантип эле ушул үйдүн намысы, адаби болсун, аябай кызыгып жатам сураныч, айтып бериңизчи?” – деп чоң энесине жалооруй карайт. Улгайган аял небересинин бул кызыгуусуна көңүлү жылып, жүрөгүндө өйүп келген узун сөзүн баштады:

“Биз кичинекей кезибизде эң алгач ата-энелерибиздин алдында адептүү олтурууну үйрөндүк. Үйдө чоң ата, чоң энебиз, ата-энебиз же бизден улуу инсандар бар учурда эч качан бутубузду узатып отурбайт элек. Алар сүйлөшүп жатканда сөзүнө аралашып, эч бир убак бөлбөдүк. Качан гана бизге сүйлөө кезеги берилгенде

гана сыпаалык менен сүйлөйт элек. Чоңдорубуз үйгө киргенде дароо ордубуздан туруп, салам берип, аларды отургузууга орун даярдайт элек. Эч качан атабыздан мурун дасторконго олтурбаганбыз. Апам бизди ушинтип тарбиялады, Аллахим бейишинен орун берсин....Атабыз келип, “бисмиллах» айтып, “кана алгыла” дегенде гана баарыбыз кубануу менен тамакка баштайт элек. Эх....бул дүйнөдө үй-бүлө менен чогуу жеген тамактан да даамдуу тамак бар бекен?! Бул дасторкондун адаби уулум.”

-Ошончолук үстүңүздөрдөн басынтуу болгон учурда эч депрессияга кирбейт белеңиздер чоң эне?

-Жок балам, биздин заманыбызда ар бир жерде урмат-сый болгондугунан сүйүүдөн ажырабас элек. Сүйүү менен мамиле кылынгандыктан да эч ким депрессия деген нерсени билбейт болчу. Тамактар даамдуу, уйкулар эс алдыруучу эле. “Депрессия” деген сөздү биринчи жолу силерден уктум. Жада калса, бала кезибизде айылыбызда Асан деген акылы бир аз кемирээк адам жашайт эле. Чындыгын айтсам, жадакалса алдагы өз жашоосуна аябай ыраазы, бактылуу экендиги жүзүнөн билинип турчу. Элестетсем, анын жүзүндөгү кубанычын сөз менен түшүндүрүп бере албайм. Кечке чейин көчөдө балдар менен ойноп жүргөн болот, курсагы ачкан мезгилде каалаган бир үйдүн эшигин тыкылдатып: “Эже курсагым ачты, бир нерсе бер.” - дегенде кайсы эшикти какпасын колдору бош кайтарылбачу. Аны айыл боюнча бүткүл эл аябай жакшы карашаар эле. Кийимдерин тазалап, чачтарын тегиздетчү. Жума күнү жума намазы үчүн адамдар ага жыттуу атырдан сээп, өздөрү менен кошо аны мечитке ээрчитип алышчу. Эч ким аны жек көрүү көзү менен карабаган. Ушундай инсандар ортосунда бири-бирине болгон чоң урмат сый бар эле. Азыркы учурда эч бир нерседе кадыр-барк калбады. Карагыла, бул шаарда да үйлөрдүн ичинде урмат-сый, уяттуулук деген нерсе жок. Бардык үйлөрдүн түн киргендигине карабай, терезелери ачык, пардасы тосулбай, ичинде эмне бар болсо баары апачык көрүнүп турат. Бул абалга уялган да эч ким жок. Баары кадыресе көрүнүштөй кабыл алышат. А биз бала кезибизде караңгы кире электен мурун терезенин калың пардасын жабууга шашылат элек. Качан жапкандан кийин гана бөлмөнүн жарыгын күйгүзчүбүз. Жада калса, парда тосулуп турса да, үстүбүздөгү кийимди алмаштыруудан уялат элек. Алгач жарыкты өчүрүп, анан жерге акырын жашына олтуруп кийимдерибизди алмаштырчубуз. Көлөкөбүздүн да сыртка көрүнө тургандыгын ойлоп жүзүбүз кызарат эле.... Бул учурда ар бир сөздү кунт коюп угуп олтурган келини дароо ордунан туруп, уялган абалында терезенин пардасын жапты....

Күнүмдүк жашообузда унушулган 5 сүннөт

Исаева Салтанат

Тынчтык жана бакыттын чыныгы булагы Аллахка жана Элчисине баш ийүүдө эмеспи. Жашоодо сүннөткө амал кылуу аркылуу бакытты таба алабыз. Анда эмесе, күнүмдүк жашообузда унутулган 5 сүннөт боюнча сунуш...

Бул макалада бакыттын булагы болгон, жашоодо көп учурда көңүл бурулбай калган пайгамбар насааттарын жана амалдарын күн тартибине киргизүүгө аракет кылабыз.

1. Уйкудан ойгонгондо шүгүр келтир

Ар бир таң чындыгында кайрадан тирилүү. Пайгамбарыбыз (с.а.в.) эртең менен ойгоноор замат анын эң биринчи сөзү Аллахка мактоо айтуу болгон. Өмүр суусу бүтөөр замат кайтуу Аллахка экенин эскертип тураар эле. "Бизди өлтүргөндөн кийин кайра тирилткен Аллахка мактоолор болсун. Акыр-аягы кайра Ага кайтабыз." (Бухари, Даават, 7) Бул эскертүү, жаңы күнгө маани берүү болуп эсептелет. Бир жагынан бул жаңы жашоону тартуулаган Улуу Жаратканды таанып-билүүгө, экинчи жагынан бул күндүн адамга эмне үчүн берилгенин билип, ошого жараша убакыттын туура пайдалануусуна салым кошот.

2. Уктаар алдында даарат алуу

Бир күнүн жемиштүү өткөргөн соң, ар бир мусулман Пайгамбарыбыздын (с.а.в.) насаатына ылайык жатаар алдында даарат алуусу шарт. Пайгамбарыбыз (с.а.в.) Бара бин Азибге айтты: "Жатар кезинде намазга даарат алгандай даарат ал, анан оң жагыңа карап жат." (Бухари, Вуду, 75)

3. Ихлас жана Муаввизатайн сүрөлөрүн оку

Күн бүттү, бирок тынчсыздануулар жана коркуулар али бүтө элек болушу мүм-

күн. Уктаган соң, ошону менен ойгонбой да калуу мүмкүн. Ушул себептен, адам ар кандай тынчсыздануу жана коркуулардан Жаратканына кайрылып, аны эскерүү менен аяктаганы туура болуп эсептелет. Алланын Элчиси айткан сыяктуу. Азирети Айша (р.а.) мындай дейт: "Пайгамбарыбыз (с.а.в.) күнүнө жатардан алдын ала кандай жайып, ихлас, фалак жана нас сүрөлөрүн окуп, аларга үйлөп, андан соң денесинин кол жеткен жерлерин сүртчү. Башынан, жүзүнөн жана оң тарабынан баштап, муну 3 жолу кайталайт эле. (Бухари, Фадаилул Куран, 14)

4. Уктоо алдында такбир айт

Азирети Али (р.а.): Азирети Фатима (р.а) Пайгамбарыбыздан (с.а.в.) кызматчы сураганда Ал мындай деди: "Мен сага кызматчыдан да жакшыраак нерсени уйрөтөйүнбү? Жатаардан мурун же төшөккө отурганда отуз торт жолу такбир (Аллаху Акбар) айткыла, отуз үч жолу тасбих (Субханаллах) жана хамд (Алхамдулиллах) айткыла. Бул сага кызматчыдан дагы жакшыраак." (Бухари, Даават, 11)

5. Уйкунун ортосунда ойгонгондо дуба кыл

Убада бин Самит (р.а.) айтат, Пайгамбарыбыз (с.а.в.) мындай деди: "Ким уйкудан ойгонор замат дароо зикир айтып "Лаа илаха иллаллаху вахдаху лаа шариика лах, лахул мулку ва лахул хамду ва хува ыалаа кулли шай ин кодиир. Алхамдулиллах ва субханаллах ва лаа илааха иллаллаху валлаху акбар ва лаа хавла ва лаа куwwата илла биллах" деп, андан кийин "Аллахым мени кечир" десе же башка дуа кылса дуасы кабыл болот. Эгер даарат алып намаз окуса намазы кабыл болот. (Бухари, Тахажжуд, 21) Жогоруда айтылган бардык насааттарды аткарууга жасала турган аракет бизди эки дүйнөлүк бакытка алып барат.

Ислам

соода жөнүндө эмне дейт?

Меракса М.А.

Ислам ар бир доордун, ар бир мамлекеттин жана бардык шарттардын муктаждыктарын канааттандыруучу негиздерди эң назик маселесине чейин иликтеген универсалдуу дин. Ислам эмгектенүүнү жана адал жол менен акча табууну ибадат деп эсептесе, соода жүргүзүүнүн жалпы эрежелери менен баалуулуктарын дагы ибадаттын эрежелери катары кабылдаган. Ушул эрежелерди сактоо менен соода кылгандарды же өндүрүш жасагандарды мактап, чынчыл жана ишенимдүү ишкерлердин жана соодагерлердин бейиштеги орду пайгамбарлар менен шейиттердин жанында деп мүнөздөйт. Демек, Ислам дини иштегенге жана соода кылганга маани берет жана соода-сатыктын пайдалуу жана адилеттүүлүккө ылайык болушун камсыз кылган бир нече принциптерди белгилеген. Мисалы, келишимдердин бекем түзүлүүсүн жана берилген убадага бекем турууну буйруп, алдамчылык, жалган маалымат берүү, мажбурлоо, ихтикар, башка тараптын кыйынчылыгын пайдалануу, белгисиздик жана киреше тобокелдиги аркылуу пайда алуу сыяктуу адилетсиздикке алып келиши мүмкүн болгон аракеттерге тыюу салган. Ислам, адамдардын бактылуу болушу, башка бирөөнүн мүлкүн адилетсиздик менен жебеши үчүн, соода-сатыктын нын негизги принциптерин көрсөткөн.

Азирети Пайгамбарыбыз (с.а.в.) Меккеден Мадинага көчүп барганда, мечит кургандан кийинки алгачкы иши жаңы соода борборун куруу болгон. Бул иш-чара Ислам дининин соодага басым жасоосу жагынан чоң мааниге ээ. Чындыгында, ибадаттан кийинки Аллах Тааланын алдында эң маанилүү амалдардын бири адал киреше. Бул таза, принципалдуу жана мыйзамдуу иштөө болуп эсептелет.

Азирети Пайгамбарыбыз (с.а.в.) айтты: «Адамдардын эң жакшысы адамдарга пайдалуу болгону». Бул жагынан алганда, адамдар үчүн пайдалуу болгон ар бир жумуш сыйлоого татыктуу. Соода адамзатка

пайдасы жагынан каралса, керектөөчүгө керектүү нерсени жеткирип, өндүрүүчүнүн эмгегин баалап, аны көбүрөөк өндүрүүгө үндөйт. Демек, соода канчалык аралыкта болсо дагы, өндүрүүчү менен керектөөчүнү байланыштырган көпүрө.

Соода пайда табуу максатында капиталда үнөмдөө жүргүзүү деп аныкталат. Капиталды үнөмдөөнүн максаты – убакыт, орун, сапат жана андагы форманын өзгөрүүсүндө жатат. Сооданын негизги максаты болгон пайда, капиталды жана жумушчу күчүн тобокелге салып иштетүүдөн келип чыгат.

Ислам дини алгачкы күндөн баштап өлкөлөргө тездик менен жайылганда, соода жашоосу өнүгүп, жанданган. Бул доордо жаңы соода жолдору ачылган. Бул жолдор Ислам дүйнөсүн Кытайдан Индияга байланыштырып турган. Айтылуу «Жибек Жолу» биз айткан жолдордун бири. Соода товарлары Кытайды Аббасид мамлекетинин борбору Багдад менен байланыштырган Жибек Жолунда эки тараптуу иштеп турган. Чыгыштан келе жаткан товарлар Алеппого, Дамаскка, ал жерден орто деңизинин мусулмандардын колундагы чыгыш жээктерине жана бул жердеги порттордон, Багдад аркылуу Европага жеткирилген. Башка жагынан алганда, Багдаддан Африкага кетчү чоң жолдун абалы жакшы болчу. Белгилүү болгондой, Чыгыш Индия аралдарынан Кызыл деңиз аркылуу Акаба булуңуна, андан Европанын Александрияга чейин созулган деңиз жолу бар. Көрүнүп тургандай, соода Исламдын жайылышы менен катар өнүккөн. Жыйынтыктап айтканда бүгүнкү күндө адамзат дүйнөлүк кирешелерди бөлүштүрүүдө жана экономикалык депрессияда адилетсиздикке туш болгондо исламдын моралдык жана соода принциптерине муктаж. Эч кандай алдамчылык, айлакерлик, пайыз болбогон, эмгекке, өндүрүшкө жана тейлөөгө кызыгуу негизги максаты болгон, соода мамилелеринде бүтүмдөр калыс жана чынчыл болгон коом, бактылуу жана бакубат коом болот.

40 жыл

Куран аяттары менен сүйлөшкөн аял

Канназарова Мээрим

Кырк жыл куран аяттары менен сүйлөшкөн аял.

Бул окуя таба-и таабийин доорунда жашап өткөн Абдуллах ибн Азиретинин башынан өткөн жана өзү айтып берген окуя. Окуя мындайча: “Мен ажылыкка бараткам. Ирак, Сирия жергесинен өтүп баратып бир аялга жолугуп калдым. Анан ага салам бердим. Берген саламымды төмөнкүчө кабыл алды: “Боорукер Жараткандын сөзү – бул салам!”. (Йасин, 58) Анан ага кайда баратасың деп суроо узаттым. Бул суроо: “Харам мечитинен белгилерибизден ага көргөзүү үчүн айланасын Биз кут даарыткан Акса мечитине, түн ичинде пендесин сейил жасатканга аруулук! Акыйкатта Ал – Угуучу, Көрүүчү. (Исра, 1) деп ушул аят менен жооп берди. Көрсө ажылык озуйпасын бүтүрүп, Кудуска кетип баратыптыр. Курсагы ачса керек, жегенге бир нерсе берейин дедим. Ошондо ушул аятты окуду: “Ороzonу кечке чейин кармагыла!” (Бакара, 187) Билишимче орозо кармаган экен. Туура, орозо кармаган жакшы. Бирок азыр Рамазан айы эмес го дедим. Ошондо ушул аятты окуду: “Ким бир жакшылыкты кошумча жасаса, бул – өзүнө пайда. Албетте, Аллах Шүгүрчүлүктөрдү кабы кылуучу жана Билүүчү”. (Бакара, 158) Бул аят менен мага нафил орозо кармап жатканын билдирди. Жолчулукта оозду ачса болот го дедим. Ошондо: “Ким андан ашыкча жакшылык кылса – ал өзүнө жакшы”. (Бакара, 184) деген аятты окуду. Муну менен мага орозо экенин, орозо кармоо дагы да сооптуу иш экенин билдирди. Кандай суроо сурабайын бардык суроо Куран аяттары менен жооп берип жатты. Абдан таң калдым. Анан ага эмне үчүн мага окшоп сүйлөбөйсүң деп суроо салдым. Ошондо бул аят менен жооп берди: “Эмне сөз сүйлөсө да, анын алдында көзөмөлдөп даяр турат”. (Каф, 18) Таң калганымды жашыра алган жокмун. Анан кимдин тегинен болосуң деп сурадым. Албетте бул суроо бир аз ыңгайсыз суроо болчу. Бул сурооо төмөнкү аятты окуп жооп берди: “Билбегениндин артынан ээрчибегин.

Акыйкатта кулак, көз жана жүрөк, мунун баары жооп берүүгө тартылат”. (Исра, 36) Туура эмес суроо сураганымды билип, кечирим сурадым. Ошондо бул аятты окуду: “Бүгүн силерге жемелөө жок. Аллах силерди кечирээр. Ал – мээримдүүлөрдүн эң Мээримдүүсү!” (Юсуф, 92) Мына ошентип мени кечиргенин түшүндүм. Бул аял жалгыз эле. Кудум жолунан адашып бараткандай көрүндү. Төөмө мингизип, тобуңузга жеткизип коёюн дедим. Ошондо бул аятты окуду: “Эмне жакшылык кылсаңар Аллах аны Билүүчү”. (Бакара, 215)

Төөмдү алып келип, аны мингизгени жатканда ушул аят менен мага эскертүү берди: “(Эй Мухаммед!) Момун эркектерге айткын. Ар кайсы аялдарды карай берүүдөн көздөрүн тыйсын жана уяттуу жерлерин сактасын”. (Нур, 30) Бул аятты угар замат көздөрүмдү ары бурдум. Ошентип эми эле төөгө минейин деп жатканда төө үркүп, качты. Төөгө илинген көйнөгүнүн чети бир аз жыртылып кетти. Көйнөгүнүн жыртылганын көрүп, капалыгын төмөнкү аят менен билдирди: “Эгер силерге бир кырсык жетсе, ал силердин колуңар менен кылгандардан жана Ал көптөрүн кечирет”. (Шура, 30) Анан коё тур, төөнү кармап келип байлайын десем, минтип жооп берди: “Биз Сулайманга бул тууралуу түшүндүрдүк”. (Анбия, 79) Бул аятты окуганда дароо түшүндүм да төөнү анын жанына алып келдим. Мага ыраазычылыгын билдириш үчүн төмөнкү аятты окуду: “Алардын үстүнө минесиңер, анан Эңеңердин жакшылыктарын эске алып: Муну бизге багындырып койгон Аллахка – Аруулук! Чындыгында, биз Эгебизге кайтып баруучубуз”. (Зухруф, 13-14) Бул аятты окуу менен Пайгамбарыбыздын (с.а.в) да сүннөтүн тирилтти. Төөгө мингенден кийин үнүмдү бийик чыгарып, төөнү ылдам айдап баштадым. Ошондо ушул аятты окуду: “Жүрүшүңдү орточо кыл, үнүңдү басаңдат. Анткени үндөрдүн эң жаманы эшектердин үнү”. (Лукман, 19) Бул аят менен мага үнүмдү бийик чыгарбай, жайбаракат болушумду

эскертти. Аны тобуна жеткирем деп сүйүнүп, оозумдан ыр жаңыра баштады. Ошондо ушул аятты окуду: “Курандан кайсынысы окуу силерге жеңил болсо, ошону окугула”. (Музаммил, 20) Бул аятты окуганда ыр эмес, Курандан бир нерсе оку дегендей ишара (белги) кылганын байкадым. Мен ага ырдаган арам эмес го деп айттым. Бул сөзүмө ибарат алчу бир аят менен төмөнкүчө жооп берди: “Ал даанышмандыкты кимге кааласа берет. Кимге даанышмандык берилсе, демек ага жакшылык мол берилди. Бирок муну акыл ээлери гана түшүнө алат”. (Бакара, 269) берилсе, демек ага жакшылык мол берилди. Бирок муну акыл ээлери гана түшүнө алат”. (Бакара, 269)

Далай жол жүрдүк. Суроо үстүнө суроо узатып отуруп, акыры үй-бүлөсү жөнүндө сурадым. Бул суроомо ушул аят менен жооп берди: “Эй, момундар! Айкын болсо өзүңөргө кайгы алып келүүчү нерселер тууралуу сурабагыла”. (Мааида, 101) Ошентип мен жеткизе турган тобуна жакындап калган элек. Топтун ичинде кимдир бирөөң барбы деп сурадым. Суроомо: “Мал-мүлк жана бала-чака – дүйнө тиричилигинин гана көркү” (Кахф, 46) – деп ушул аятты окуп жооп берди. Бул жообунан соң топтун ичинде балдары бар экенин билдим. Анан балдарынын аттарын сурадым. Бул суроомо ушул аятты окуп жооп берди: “Ибрахимди Өзүнө жакын дос кылып алган. (Ниса, 125, Ал (Аллах) Муса менен чындап сүйлөшкөн. (Ниса, 164) Эй Йахйя! Китепти бекем карман деп жаш кезинен ага акылмандык берген элек”. (Мариям, 12) Мына ушул аяттар аркылуу балдарынын аттарын мага билдирген болду. Анан Оо, Ибрахим! Оо, Йахйя! Оо, Муса деп үн катты. Жүздөрү нурга толгон үч бала чуркап келишти. Чуркап келген балдарынын ар бирине акча берди. Алган акчаларына мага сый көргөзүү үчүн дароо белек-бечкек сатып келишти. Анан аял төмөнкү аятты окуп, мага буйрук бергенсиди: “Жегиле, ичкиле, бирок ысырап кылбагыла!” (Араф, 31) Мен аял менен жолго чыккандан бери балдарына келип жолукканга чейин анын жоопторуна таң калып, аны балдарынан билгим келип сурадым. Апаңардын бул абалын айтмайынча, мага алып келген белегиңерден бир да жебейм дедим. Ошондо балдары: “Апабыз Аллахтын азабын чакыра турган жаман сөздөн коркуп, кырк жылдан бери куран аяттары менен сүйлөшүп келатат” – деген жоопту берди.

Оо менин мусулман бир тууганым! Куран дегенде аны көпчүлүгүбүз белгилүү бир кечелерде же болбосо адам өлгөндө гана окуй турган китеп деп түшүнөбүз. Чынында андай эмес. Куран – бул биздин дүйнөдөгү бардык көйгөйлөрүбүздү, руханий оору-сыркоолорубузду, дарт-санаабызды чечкен китеп. Бизге ар дайым бактылуулукту тартуулаган китеп. Бизге ар дайым жакшы жашоону, туура жашоону үйрөткөн китеп. Ошондуктан биз ага өлгөндө эле эмес, ар дайым, айрыкча соо кезибизде дагы да көбүрөөк муктажбыз. Анан айткандарын жашаганга, аткарганга дагы да көбүрөөк мажбурбуз. Мына ушул өрнөктүү окуя баарыбызга чоң сабак болот деген ойдобуз. Кудай Таала баарыбызды Куранга, анын буйруктарына амал кылып, чыныгы мусулман болуп жашаганды насип кылсын!

КУРАН-ЖҮРӨК ЖАЗЫ

*Эт жүрөк -муз , көңүлдө-кыш,ойдо-туман
Маңызы жок өмүр өтүп барат улам.
Эх, канчалык максат коюп,жеткен менен,
Тумчугамын тынчтык таппай,билсең тууган!*

*Дүйнө үчүн тынымы жок аракеттер,
Алпурушуп канча өмүр кетти бекер
Жашаптырмын унуткарып өлүм соңун
Жалган дүйнө-түбөлүктүү түркүк бетер...*

*Абалым оор, көөдөнүм бош аласыз ыйман,
Багытым жок, кен ааламда жалгыз турам.
Жаратканым бул күндөрдө себеп кылып,
Жолуктурду жол көрсөтчү момун тууган...*

*Маңдайынан ыйман нуру жанып турган,
Ошол адам мага дайым насаат кылган.
«Үйрөнүп сен,башкаларга үйрөткүн!» деп
Колдорумдан бекем кысып ,берди КУРАН...*

*Үйрөнүүгө бел байлдым жумшап күчүм,
Бекем туруп, тоскоолдукту жеңдим бүтүн.
Мен чыныгы «Куран ээси» болсом экен.
Куран окуп калчу күндү канча күттүм...*

*Эх Кураным,жакын курбум ,жан шеригим
Сен бар үчүн дүйнө кең да ,аруу сезим.
Мен бактылуу болор элем чыкса эгер,
Куран окуп жаткан кезде, соңку демим...
Керемет бар жалгыз сенде ЫЙЫК КУРАН,
Окуганда бүт дартыңды унуттурган
Рухка-азык,дартка -даба , көзүңө-нур.
Сен да үйрөн!Жашап,жашат ,эй,Мусулман...*

Жаныбекова Айжамал

ТАБИГАТ СЫРЛАРЫ

(Б.Жунусалиевдин “Табигат сырлары» китебинден үзүндү)

Альбатростор -

*«Үстүлөрүндө катарлашып , канаттарын жайып учкан чымчыктарды көрүшпөдүбү ?!
Аларды жалгыз гана Мээримдүү Зат кармап турат. Ал бардык нерсени көрүүчү!»
(Мүлк сүрөөсү/19- аят)*

Ар башка канаттунун учуу ыкмасы ар башка , бирок , баары абада максималдуу энергияны сарптоого умтулушат. Ошондой канаттуулардын бири альбатрос болуп эсептелет. Альбатростор өмүрүнүн 70 пайызын суу үстүндө абада калкып жүрүп өткөрүшөт. Шамалдын багытынан пайдаланып 3,5 метрге жеткен канаттарын жайып, бир нече саат бою деңиз үстүндө калкып жүрө алышат . Бирок, мынчалык чоң канаттарын жайбастан, сааттар бою кармап туруу көп күчтү, энергияны талап кылаары бышык. Организминдеги анатомиялык түзүлүшүнүн өзгөчөлүгүнөн улам альбатростор мындай кыйынчылыктан кутулушкан. Канаттарын жайган учурда, белгилүү бир булчуңдарынын топтому эч кыйынчылыксыз бир абалды көпкө сактап калат. Альбатростор негизинен деңиз бетине жакын учушат жана жогору көтөрүлүү үчүн жылуу аба агымынан пайдаланышат. Мисалы, 10 кг болгон альбатрос күнүнө 1000 км учканына карабай, жалпы салмагынын 1 пайызын гана жоготот. Албетте, бул- эң төмөнкү көрсөткүч. Энергияны эң көп короткон убак жерден көтөрүлгөндөгү канат шилтөөсү болуп эсептелет. **КЫЗЫКТУУ МААЛЫМАТ:** Альбатростор канаттуулардын ичинен токтобой эң алыска жана эң көп убакыт учууга жөндөмдүүсү жана алар учуп баратып дагы уктай алышат. Окмуштуу орнитологдор спутник аркылуу көзөмөлгө алганда , айрым альбатростор жер шарын эки айга жетпеген убакытта айланып чыгаары жана алты күн бою асманда бир да жолу канат кагып койбой калкып жүрө берээри байкалган.

*Сабырдуу «Ата» Пингвиндер –
«Жер үстүндөгү айбанат жана канаттары менен учкаш куш да силер өңдүү жан-дуулар. Биз китепте эч нерсени (жазбай) таштап койгонубуз жок...»
(Анам сүрөөсү/ 6-38- аят)*

Албетте, табиятта баласына кам көрбөгөн жандыктар жокко эсе. Бирок, башкалардан айырмаланып , тукуму үчүн өзгөчө кам көргөн жаныбарлар да көп. Балдары үчүн көптөгөн курмандыкка барган жаныбарлардын бири – Антарктиданын -40 градус суук жерлеринде жашаган пингвиндер. Алар кыштын эң суук убагында жумуртка баса башташат. Пингвиндердин башка жаныбарлардан айырмасы, жумуртканы ургаачысы эмес, эркеги басат. Ургаачысы узак аралыктарга жем издеп, төрт айга чейин уясына кайрылбайт. Себеби, мындай негизги азыктанчу болгон деңиз жээги

тонуп, жүздөгөн километрлерге созулуп кетет. Кышкы бороондун ылдамдыгы саатына 120 километрге жеткен суукта да пингвиндин эркектери ачкалыкка чыдап, жумуртканы бир мүнөт да ээн калтырбайт. Себеби, жумуртка андай суукта бир-эки мүнөттүн ичинде эле тонуп калат. Балапан чыга турган мезгилде кайтып келген ургаачысы карынына алып келген тамагы менен балапанын тойгузат. Балапаны дагы бир топ убакка чейин ата-энесинин алаасында, буттарынын үстүндө жүрөт. Мында пингвиндин эркектери өтө сабырдуу жана камкор ата болуп жаратылганы, алардын тукумунун уланышынын негизги себептеринин бири болуп эсептелет. **КЫЗЫКТУУ МААЛЫМАТ:** Пингвиндердин башка канаттуулардан бир топ айырмачылыгы бар. Мисалы, алар уча албаган, сууда жакшы сүзгөн, ошондой эле, тикесинентиктуруп баскан жападан жалгыз канаттуу болуп саналат. Пингвиндердин эң чоңу император пингвини болуп саналат да, бою 110-120 см, салмагы 460кг га чейин жетет. Ал эми эң кичинекей пингвиндердин бою 30-40 см, салмагы 1-25 кг болот. «linuks» программасынын негиздөөчүсү Линус Торвальдсты зоопарктан пингвин тиштеп алат. Бул анын кийинчерээк иштеп чыккан программасынын символу катары Такса пингвинин сүрөтүн тандап алууга себепчи болот.

*Өз ишинин адис куруучусу болгон
Аарылар –
«Эгең бал аарыга: «Тоолорго, жыгачтарга жана адамдардын курулуштарына уя сал»,-деп илхам кылды...»
(Нахл сүрөөсү/16-68- аят)*

Жалгыздап болобу, топтошуп болобу, айтор, ар бир жандык өзү үчүн турак-жай салып жашоо шартына ылайыкташып жашаары белгилүү. Кээ бири дарактарга, дагы бирөө жерге уя салса, башкалары жерди казып ийин кылат. Ал эми биз сөз кылчу аарылардын табигаттан алган куруучулук жөндөмдүүлүгү өзүнчө бир керемет. Бир уюкту курууга миңдеген аарылардын табигаттан алган куруучулук жөндөмдүүлүгү өзүнчө ташыса да, алдын ала даярдалган чиймеси жок болгонуна карабай, баарынын формасы жана көлөмү бирдей болот. Ал эми уячаларынын алты бурч болушу, кымындай дагы бош жер калтырбай аянтты жана «курулуш материалын» үнөмдөөдө башка геометриялык фигураларга караганда бир топ артыкчылыкка ээ. Ошондой эле, аарылар уюгун куруп жатканда кыйшаюу бурчтарын профессионал инженерлердей эсептеп чыгышат. Уячалардан балдын агып калбашы үчүн , алар эки тарабын тең ашык кеми-жок бирдей таң калтыруучу көрүнүш – уюгун куруп баштаган аарылар баары бир жерден эмес, ар тараптан башташат да, бир жерден бүтүрүшөт. Бирок, ошого карабай , уячалардын арасындагы тактык бир миллиметрге дагы ашык чыкпайт. Мына, чыныгы табигый таланттар, табигый куруучулар !

Мусульманский пост — это самая тяжёлая из религиозных обязанностей. Ведь он препятствует удовлетворению основной потребности организма в еде и питье. Это необходимо для того, чтобы человек выстоял в борьбе с шайтаном и его пособниками. Иблис использует для достижения своих нечистых целей страсти человеческой натуры, которые черпают силу в сытости. В одном из священных хадисов сказано: «Шайтан передвигается так же легко, как кровь в жилах человека. Соблюдая пост, мы сужаем его пути». Эти строки свидетельствуют о том, что голод является главным помощником в борьбе с шайтаном и людским «эго». Некоторые люди попадают в плен безмятежности и комфорта современной жизни. Многие подвержены таким слабостям как курение, чревоугодие, употребление спиртных напитков или наркотиков, даже зная об их вреде. Месяц Рамадан — это подарок Аллаха мусульманам со слабой силой воли. Ведь если человек смог обойтись без чего-либо в течение одного дня и тем более месяца, то ему по силам не употреблять запретное и весь оставшийся год.

В основе поста лежит отказ от употребления пищи, напитков и от вступления в половые отношения во имя Всевышнего. Для соблюдения поста существуют определённые условия: человек должен быть мусульманином, совершеннолетним, здравомыслящим. Однако, помимо явных, есть необходимость соблюдения скрытых условий. С этой точки зрения постящиеся люди делятся на три категории. Соблюдение поста большинством людей первой категории заключается в отказе от употребления пищи, напитков и от вступления в половые отношения. Это уровень поста тех, кто только вступил на путь самосовершенствования и пока не восприимчив к духовным граням поста. Этот пост сконцентрирован только вокруг желудка и не ограждает другие части тела от совершения грехов. Однако неверно думать, что лучше не выполнять предписание Всевышнего вообще, чем соблюдать не в полной мере. Стоит надеяться, что однажды придёт и болееглубокое понимание поста. Следующий уровень поста — избегание всего, что может вызвать удовольствие нафа или желание еще больших удовольствий. Помимо отказа от еды и питья человек воздерживается от сплетен и созерцания непристойного. Он исходит из того, что пост могут нарушить совершаемые грехи. Это предписание Аллаха нужно соблюдать не только желудком и половыми органами, но и всеми остальными частями тела. Пост глаз заключается в отказе от созерцания неприличного, пост языка — в нежелании говорить неправду и обижать других словом, постящиеся уши не слышат сплетен и сквернословия, ноги не ходят той дорогой, что не приветствует мусульманина обзывать свои страсти и желудок. Возможно, этот контроль следует распространить также на другие сферы и периоды жизни. В частности, в семейной жизни стоит воздерживаться от чрезмерных трат, воспитывая в себе довольство малым. Мы действительно можем сократить расходы на предметы быта и одежду, в которых нет

отказа от еды и пищи того, кто не прекращает лгать и творить зло» (Бухари, «Китаб аль-савм»). Посланник Всевышнего (салляллаху алейхи ва саллям) постящимся не позволял обижать других и даже запрещал отвечать на нападки в свой адрес. Такому человеку следовало не вступать в спор, ограничившись словами: «Мир вам. Я соблюдаю пост». Месяц Рамадан

ется религией, руки не прикасаются к запретному и не берут чужого. Пророк (салляллаху алейхи ва саллям) в одном из хадисов говорил: «Аллах не нуждается в отказе от еды и пищи того, кто не прекращает лгать и творить зло» (Бухари, «Китаб аль-савм»). Посланник Всевышнего (салляллаху алейхи ва саллям) в одном из хадисов говорил: «Аллах не нуждается в

МАДАНА

необходимости, и употребить сэкономленные средства на более полезные дела. Третий уровень поста благодатный, когда человек почувствует сладость и вкус веры, ибо тогда в этой категории соблюдают пост не только желудком, но и умом, и сердцем. Верующие ограждают себя от всего, что отвлекает от Всевышнего, сосредоточившись на размышлениях о Нём и всегда готовые совершать благие дела

ради Него. Действительно, благоднее всего поститься, искренне отрешившись от мирской суеты. Да поможет нам всем Аллах обрести способность держать пост подобным образом и сохранить заложенную во время Рамадана культуру поклонения в течение всего года! После аята о посте в следующей строке Корана Всевышний сообщает о том, что поклонение даёт человеку возможность ощутить близость

Ему: «Когда тебя [о Мухаммад], вопрошают Мои рабы обо Мне, то ведь Я близок и отвечаю на призыв молящегося, когда он взывает ко Мне» (Сура «аль-Бакара», 2 / 186). Одно из любопытных определений поста сделал Кашани: «Слово «Рамадан» происходит от глагола «рамада», который переводится как «обжигать, быть крайне горячим». И месяц

Рамадан «сжигает» человеческие слабости и страсти, делает их преходящими. Мусульманин, который не может совладать со своим нафсом, на самом деле не выдержал пост. «Тот из вас, кого застанет месяц Рамадан, в котором был ниспослан Коран — истинное руководство для людей, разъяснение прямого пути и различение [между истиной и ложью], — пусть проводит его, постясь. А если кто будет болен или в пути, то пусть постится столько же дней в другое время» (Сура «Бакара», 2 / 185). По мнению Кашани, в этом аяте под словом «болен» подразумевается духовный недуг и сказано о том, что не победивший пагубную болезнь своего «эго» человек должен повторить пост вместо прежнего, проведённого беспечно... Рамадан — это единственный упоминаемый в Коране месяц (Сура «Бакара», 2 / 185), во время которого и была ниспослана Священная Книга мусульман. Всё это показывает, насколько важен Рамадан для верующих. В аяте Корана Всевышний открыто сообщает нам о том, с какими добродетелями должен сочетаться пост: «Воистину, для обратившихся [в Ислам], для верующих, послушных, верных данному слову, терпеливых, смиренных, подающих милостыню, постящихся, хранящих своё целомудрие и поминающих многократно Аллаха уготовил Он прощение и великое вознаграждение» (Сура «аль-Ахзаб», 33 / 35). Месяц Рамадан — большая возможность покаяться и сторониться грехов в течение всего года. Посланник Всевышнего (салляллаху алейхи ва саллям) говорил: «С наступлением месяца Рамадан раскрываются врата Рая, запираются двери Ада и все шайтаны заковываются в цепи» (Бухари, «Китаб аль-савм»). Если человек покается искренне, всем сердцем, то сможет всегда держать на цепи собственного шайтана. Но какая великая потеря — дожидаться священного месяца и не получить благ Рамадана! И напоследок: пост подразумевает обеспечение едой другого человека. Самый щедрый из людей, Пророк Мухаммад (салляллаху алейхи ва саллям) во время месяца Рамадан становился ещё щедрее и отдавал всё нуждающимся. Пост и помощь другим людям дополняют друг друга. Да удостоит нас Аллах возможности достичь благ месяца Рамадан, духовных и физических побед!

«ТОТ ИЗ ВАС, КОГО ЗАСТАНЕТ МЕСЯЦ РАМАДАН, В КОТОРОМ БЫЛ НИСПОСЛАН КОРАН — ИСТИННОЕ РУКОВОДСТВО ДЛЯ ЛЮДЕЙ, РАЗЪЯСНЕНИЕ ПРЯМОГО ПУТИ И РАЗЛИЧЕНИЕ [МЕЖДУ ИСТИНОЙ И ЛОЖЬЮ], — ПУСТЬ ПРОВОДИТ ЕГО, ПОСТЯСЬ. А ЕСЛИ КТО БУДЕТ БОЛЕН ИЛИ В ПУТИ, ТО ПУСТЬ ПОСТИТСЯ СТОЛЬКО ЖЕ ДНЕЙ В ДРУГОЕ ВРЕМЯ» (Сура «Бакара», 2 / 185). Сулайман Дерин (журнал Золотой Родник)

Орозодогу балалык

Наркызуева Нурперу

Бисмиллаахир рохмаанир рохшим

Балалыгымдын соонун көз ирмемдеринин бир бөлүгү куттуу Орозо айына байланыштуу өткөн. Орозо айы кышка туура келген мезгил экен.

Тайнем орозого 5,6 ай мурда эле камдана баштагы, алманын кызылын, курманын каттуусун, анардын коңун, жер жаңгак, коң жаңгак баарын сандыкка салып орозодо жейдиз дегү. Килейген сандык орозого гөйүн толуп алма анардын жыты аралашып буржурап сонун жыттанат эле. Орозого 1,2 күн калганда тайнем сандыктын агжыгын жеңемдин колуна тапшыргү. Биз анда 2ги 3 күн класста окуган секелек кыздар. Бир ай бойу дастаркон төгүлүп тойдой эле өтөт болгү. Жомоктон келгенсип өзгөчө күтүрүбүз орозону. Айтканыңдын баары кабыл болот десе жарытын уруша да алгү эмесмин.

Түңү үйдөгүлөр менен кошо ойгонуп өзөрүп калгудай тойгонго жеп, анан убакыттын болгонун сыртка гыгып таш ыргытып текшергүбүз. Тайнем ыргыткан таш көрүнөр көрүнбөс болгондон баштап жегенди токтотуш керек дегү. Жаш баланын орозосу түңкү 3 кө гөйүн болот ошого гөйүн жегенге иткенге болбойт деп убактыбызды да белгилеп койушкан. Кангалык тойуп жесек да ойноо балалык менен үчкө жетпей эле өзөрүп калгубуз. Мектептен үйгө келгиче оозубузга кар толтуруп ээритип, кайра түңкүрүп ойногубуз, суусазан дын амалы ушул окшойт да.

Түңкү үчкү заарыгып күтүп, дуа кылып ооз агып жыргап эле калгубуз. Жегинде кайра сыр бербей эл менен кошо кайра башынан ооз агып, төргө өтүп сыйлуу конокко айлангубуз. Тайнем эркелетип катуу сыйлагы, орозону сүйдүрөйүн деген го, аябай мактап калгү. Бир ай өзгөчө сонун болуп, билинбей эле өтөт эле. Келгисин кошуна аялдар когулуп биздикинде Тарабит намазы окушгү.

Намаз үчүн жаңы жоолук белек берип кээ бир эжелер да намазын калтырбай окуп кетти окшойт. Орозо айтта бөлөм экөөбүзгө окшош көйнөк тигип үйгө келген эжелердин колуна суу куйдуруп бата алдыргү. Тайнем нур ичинде жатсын, мен да балдарыма тайнемдин жолун жолдон орозону балалыктын бир бөлүгүнө айлантканды насип кылсын Аллахым!

Айнек Муратбекова

Ар бир ата-эне билиши керек болгон

3

Алгачкы
мүнөт
эрежеси

“Алгачкы үч мүнөт” деп аталган өтө маанилүү эреже бар. Ата-энелер бул эрежени колдонуп баштаганда үй бүлөдөгү мамиле улам бекемделип баштаганын байкашат.

“Алгачкы үч мүнөт” эрежеси бул – баланы көргөндө көптөн бери жолуктура элек жакыныңды көргөн сымал кучак жайып тосуп алуу. Жумуштан келсеңиз, же командировкадан келсеңиз же жөн гана дүкөнгө бир канча убакытка чыгып келсеңиз да балаңызды кучак жайып тосуп алууңуз “Алгачкы үч мүнөт” эрежеси деп аталат.

Бала баардык ойлорун, сезимдерин жана окуяларын жолугушуунун алгачкы мүнөттөрүндө бөлүшүүгө даяр экендиги аныкталган. Андыктан, дал ушул алгачкы мүнөттөргө өзгөчө маани берүү керек. Интуитивдүү түрдө “Алгачкы үч мүнөт” эрежесин аткарган ата-энелер сырттан дароо эле байкалат. Мисалы, алар баланы мектептен алып кетүү үчүн келгенде, баланын боюнун деңгээлине жараша ылдый отуруп, көзүнө карап, кучактап, аны сагынгандыгын айтышат. Башка ата-энелер бул учурда баласын колунан жетелеп, уялдук телефон менен сүйлөшкөн боюнча, баласына көңүл да бурбастан “кеттик” деп айтуу менен гана чектелишет.

Сунуш:

Иштен келериңиз менен дароо балаңызга көңүл бөлүңүз. Балаңыздын жанына отуруп, анын бүгүнкү күнү тууралуу кызыгып суроо үчүн бир канча мүнөтүңүздү балаңызга арнаңыз. Ушунда гана бала өзүн маанилүү жана баалуу сезет. Андан кийин гана барып башка иштериңиз менен алек болсоңуз болот. Эгер сиз балаңызга көңүл бөлбөсөңүз анда балаңыз сизден түпкү аң сезиминде (подсознание) мээрим жана сүйүү талап

кылып, өзүнө көңүл бурдуруу үчүн артыңыздан калбай ээрчип жүрө берет.

Аталган эрежеде чогу өткөргөн убакыттын узактыгы эмес эмоционалдык жакындык маанилүү. Кээде бир канча мүнөткө гана созулган чын көңүлдөн баарлашуу бир күн бою балаңыздын жанында болуп бирок, ойлоруңуздун башка жакта болгонуна караганда бала үчүн өтө маанилүү. Ата-энелердин дайыма шашып жана эртеңдин камын көрүп, убараланып жүрүүсү балдарды албетте бактылуу кылбайт, “бул аракетим балдарымдын келечеги үчүн” деген күндө дагы.

“Бирге убакыт өткөрүү” түшүнүгү ата-энелер жана балдар үчүн ар башка маанини берет.

Чоңдор бул түшүнүктү, биз кайда барбайлы балдар жаныбызда болсо болду деп түшүнүшөт. Ал эми балдар болсо, ата-энелери жанына отуруп, уялдук телефондорун таштап, өздөрүнүн миң түркүн көйгөйлөрүн четке калтырып, бала менен бетме бет отуруп, жүзмө жүз сүйлөшүү деп билишет. Балдар сезимтал келишет. Алар, ата-эненин денеси баланын жанында бирок ойлору башка жакта болгонун дароо сезишет. Эгер баланын жанында бүткүл дитиңизди балага бурбасаңыз балаңыздын сизге болгон ишенимин жоготосуз.

Албетте, ата-энелердин дайыма эле бала менен ойноого убактысы жок, мындай учурларда эң негизгиси алгачкы мүнөттөрдү балаңыз менен өткөрүп, эмнени каалап жатса ошого көңүл буруңуз. Убакыт бул агым, балаңыздын бой жеткенин байкабай дагы каласыз, андыктан ал менен ишенимдүү мамилени азыртадан куруп баштаңыз. Ал эми “Алгачкы үч мүнөт” эрежеси бактылуу үй бүлө мамилесин курууда сизге көмөкчү болсун.

«Z» мууну

Мелекнур Шахин (8-класстын окуучусу)

(Уландысы өткөн саныбызда)

....Учурда ар кандай жугуштуу оорулардын себебинен кээде мектептеги сабактар "Zoom" программасы аркылуу онлайн өтүлгөнгө мажбур болот. Өкүнүчтүүсү, азыркы технологиянын өнүккөн заманында кээ бир мугалимдердин, ошол «zoom» программасын колдонгонду билбөөсү. Өзүмдүн башымдан өткөн окуяны айтып берейин.

Окуучулар баарыбыз сабакка кирип эжей-ибизди күтүп отурабыз. А эжей «zoom» да үн микрофону кантип ачыла тургандыгын билбей, бир топко убара болду. Сабак өтүлүшүнө жеңилдик түзгөн, окуучуларга пайдалуу эң жөнөкөй технологиялык нерселерди колдоно албай, сабагыбыз бош кеткен учурларыбыз да жок эмес. Мындай

кырдаалдарда албетте, каалабаган таризде мугалим менен ортобузда бир ажырым пайдаболот. Ооба, эжейибизге сый-урматыбыз, сүйүүбүз чексиз. Бирок бул көрүнүштөрдөн улам окуучунун сабакка болгон дилгирлик, кызыгуусунда белгисиз бир боштук кала берет. Бара-бара ал боштук көңүл калууга, кызыкпоого, сабак учурунда пайдасыз нерселер менен алек болууга алып барат.

Чындыгында улуу муундагы адамдар бизге жол көрсөтүүчү катары бизди туура түшүнүп, туура багыт берип, ийгиликтүү чечим чыгаруубузга өбөлгө түзүп, келечекте коомго кандай пайда алып келе алаарыбызды үйрөтүш керек эмеспи?! Тилекке каршы, бардык айыпты бизден издеп, ар нерсеге күнөөлүү деп бизди тапкан, баласынын же окуучусунун кандай каалоо-тилектери бар, аны менен эсептешпей туруп, бардык айыпты алардан издеген абалдарды көрүп, көңүлүм ушунчалык кейийт...

Эгер бир мугалим окуучусун эң жакшы түшүнсө, анын мүнөзүн билсе, ошого карата мамиле кылып, чечимдерин чыгарса анда ал мугалим дүйнөдөгү эң «үлгүлүү» мугалим.

Бир теманы түшүндүрүп жатканда да, бүгүнкү замандын талабына ылайык, жаңы усул-методдор менен, ар кандай жабдыктарды колдонуп, сабак өтүлсө мугалим үчүн да, окуучу үчүн да өтө пайдалуу болоор эле. Албетте окутуучу сөзсүз ушундай болушу керек деп таңуулабаймын. Бул жөн гана сунуш. Бул метод менен өтө турган болсо дагы сиңимдүү, окуучуларды сабакка болгон кызыгуусун арттырмак.

Бир теманы түшүндүрүп жатканда да, бүгүнкү замандын талабына ылайык, жаңы усул-методдор менен, ар кандай жабдыктарды колдонуп, сабак өтүлсө мугалим үчүн да, окуучу үчүн да өтө пайдалуу болоор эле. Албетте окутуучу сөзсүз ушундай болушу керек деп таңуулабаймын. Бул жөн гана сунуш. Бул метод менен өтө турган болсо дагы сиңимдүү, окуучуларды сабакка болгон кызыгуусун арттырмак.

Дагы бир нерсеге көңүл бурдуртум келип турат. Колубуздагы телефонубуз ар бир адамдын жеке өздүк буюму болгондуктан, кантип колдонуп жаткандыгыбыз эч кимге белгилүү эмес. Зыяндуу нерселер менен алек болуп, күн бою телефондон баш көтөрбөгөндөр да бар. Тескерисинче уюлдук телефонун туура, пайдалуу жакка колдогондор да жок эмес. Ата-энебиз, байке, эжелерибиз деги эле жакындарыбыз, бизди ар убак кеземел кылуулары кыйын. Айтайын дегеним, телефонду ар дайым текшерип тургандан алдын, балага эмнени көрүүгө болот, эмнени көрүүгө болбойт, кайсынысы зыяндуу, кайсынысы пайдалуу экендигин жылуу-жумшак сөз менен айтып, ак менен караны оңой ажы

рата алуусуна өбөлгө түзүү абзел. Биз социалдык тармакты колдонбойбуз эмес, эмне үчүн колдонууга болбойт экендигин түшүндүрүү керек. Айрыкча, ата-энебиздин, мугалимдерибиздин бизге сааттар, күндөр, айлар, жылдар ичинде үйрөтө албаган нерселерин кээде бир эле видео көрүп үйрөнүп алган учурлар бар. Мисалы, дүйнөдөгү жакында эле болгон окуя, белгилүү футболист Роналдо экрандын алдында "коко-кола" куюлган идишти жылдырып, анын ордуна таза суу ичкенин көрсөттү. Муну көрүп тургандар, деги эле бүтүндөй дүйнө жүзүнүн элдери бул окуядан кийин, коланы ичүүдөн баш тартышты. Натыйжада, бул суусундукту чыгарган "Коко-Кола" компаниясы аз убакыттын ичинде 4 миллиард долларга аркага кеткени белгилүү болду. Биз мусулмандар кылымдар бою адамдарга зыян алып келүүчү буга окшогон тамак-аштарды колдонбоону айтып, андай тамак-аштарга байкот деген атты да берип, жалпы элге түшүндүрүү иштерин жүргүзүп келебиз. Демек адам үчүн, миң айткандан да бир жолу кыймыл-аракет менен көргөзүп коюу дагы таасирдүү болоору шексиз.

Айтаарым: "З" мууну - бүгүнкү күндүн жаштары, технологиянын өнүккөн дооруна карай жарык дүйнөгө келди. Интернет, соц. тармактар, технология алардын жашоосунун бир бөлүгү болуп калды. Эми бизге аны такыр эле тыйуу салуу эмес, кантип ага чек кое алабыз коомдук жайларда түшүндүрүү иштерин жүргүзүү керек. Көпчүлүгү бизди үмүтсүз көздөрү менен карап: "Азыркы жаштардын келечектеги абалы кандай болот?" - деп кабатырланышат. Биздин калыптануубузга үй-бүлөбүз, айлана чөйрөбүз, жакындарыбыз түздөн-түз таасирин тийгизген. Биз өзүбүздөн мурунку муундун курган шаарында чоңоюп, өстүк. Бизден мурункулардын түзүп кеткен окуу системасы менен билим алып жатабыз. Бизге ушул тарбияны сиздер бердиңиздер! Адеп-ахлакты, тарбияны уят, уяттуулукту, жакшы-жаманды сиздеден көрүп үйрөндүк. Ар дайым жаштардын көпчүлүгү жаман мүнөздүү экендиги, технологиялык көз карандуулуктун курманы болгондугу тууралуу угабыз. А бирок, бизди ушундай кылып ким тарбиялады? Ким бизге жол көргөздү? Эгер бүгүн биз сиздердин балдарыңыздар, жаман болсок бул - кечээ күнү сиздердин жетишээрлик жакшы болбогонуңуздардын натыйжасы болушу мүмкүн. Суранычым, биз азыркы жаштар татыктуу тарбияга муктаж экенибизди унутпаңыздар. Бул макаланы жазуумдагы негизги максатым - ар бир адам өзүн ар тараптан өнүктүрүп, үстүндөгү милдетине жоопкерчилик менен мамиле кылып баштаса, абал дагы жакшы нукка бурулат деп ишенемин.

Дени сак аял-дени сак улут

Венера Акеленова айым менен маек

- Саламатсызбы Венера эже. Бүгүн сиз менен айымдар жөнүндө суроо-жооп сөз кылып, аны элге тартууласак деп турам.

- Аялзаты учурда өнүгүүнүн жолуна түштү десек жаңылышпайбыз. Үй-бүлөнү бекемдөө максатында бала тарбиялоону көздөп, өзүн таанып, өзүн карап, окуп, билим ала баштады. Бир жагынан бактылуулукту кайдан табам деп айла таппай, акылга суусап турган кыздарыбыз дагы жок эмес. Балким мусулман аялзаты ушул айтылган акылдан, алдын ала көрө билгендиктен, көптү көрүп, көптү окуп, таанып билгендиктен жыйынтык чыгарып, азыркы абалдан чыныгы жаңылануу жолуна сапар алат деген ой болуп турат. Анда эмесе алгач өзүңүздү тааныштырып кетсеңиз:

- Коомчулукта кээ бири мугалим катары тааныса, көпчүлүгү айымдарга арналган сулуулук салону бар (парикмахер) чач-тарач катары таанышат. Бул кесипти көп жылдан бери аркалап келе жатамын. Өзүм үч баланын энеси, сүйүктүү жубай катары тааныткым келип турат.

- Ислам дини аялзатына эбегейсиз маани берет. Пайгамбарыбыз (с.а.в) 4 сөз менен: “Бейиш эненин таманынын астында” деп эненин баркын, коомдогу статусун, үй-бүлөдөгү ордун айтып койгон. Учурдагы биздин акыбалыбыз жөнүндө сөз кылсак, коомдогу болуп жаткан окуяларга (аялга карата зордук-зомбулук, өзүнө зулумдук ж.б) ким жана эмне себеп?

- Алгачкы ирет аял өзүнүн ордун, укугун баалай билсе. Аял өзүнө кандай баа берсе коомчулук ошентип кабыл ала баштайт. Ар бир адам коомдогу ордун кандай кааласа, ошол мамилени өзүнө көргөзө баштоосу кажет. Аллах бизди аял кылып жараткан соң албетте ал сыйга-урматка татыктуу демек. Тилекке каршы, табиятыбызды тааныбай туруп, сезимдерибизди, каалоолорубуздун туура эмес жолдо колдонуп баратканыбызды баса белгилегим келет. Мисалга алсак, жоолук салынуу менен, денени жабуу менен басынып калам деген ойго түшүүсү. Эл эмне дейт кайгысынан кооптонот. Тескерисинче коргонуу сезимин берет эмеспи. Дагы бир маселе бар, аял киши өз каалоолоруна туткун болуп, ага оор келе турган түйшүктү мойнуна жүктөп алып, денине, аң-сезимине, табиятына каршы келип, өмүрүнө доо кетирип жатат. Жашоодогу ролдорубузду алмаштырып алдык..

- Аял өзүн бактылуу сезүү үчүн жашоо образын кандай алып жүрүүсү керек?

- Алгач эч кимди туурабай өзү кандай болсо, ошондой кабыл алып, ошондой алып жүрсө деймин. Коомдук тармактарга назар салып, ага өзүн салыштыра турган болсо адашат. Аллахка нааразы болот. Шугурсүздүк кыла баштайт да, бактысыз экенмин дейт.

Анын ордуна Жараткан ар бир адамды кооз, сулуу, өзгөчө кылып жараткан деп, бар нерсеме шүгүр, алты саным аман деп позитивдүү ойлоно баштаса, мына бактылуулук ушул каниетте деймин.

- Ийгиликтүү айым деп кимди айтабыз?

- Үй-бүлөдө ордун таап, ден-соолугун карап, балдарына мээрим төгүп өзүн бактылуу сезе билген аял десек болот. Жасанып жүрсө эле өзүн карайт экен деп ойлойт экенбиз. Бул жаңылыш. Сырткы дүйнөбүздү кооздоо менен тим болбостон, ички дүйнөбүздү, денибизди сак тутсак мына ушул сулуулук. Өзүн таза, тыкан, ден-соолугуна кам көрүп жүргөн аял гана өзүн карайт деп эсептейбиз. Бардык дене-мүчө Аллахтан келген аманат. Бизге кандай тартууланса, ошондой кайтарып берүү биздин милдет. Ал үчүн кам көрүү шарт. Башкалар үчүн эмес, өзү үчүн.

- Кам көрүү дедиңиз, эмнелерге кантип кам көрүү керек? Ачыктап берсеңиз?

- Чачка кам көрүү. Ал түшөт, кургайт, өсөт, өспөйт. Керектүү минералдык заттарды берүү кажет. Буларга кымбат баалуу майларды колдонуунун кереги жок. Аллах шыпааны өзүбүздүн ичибизден берет экен. Пайгамбарыбыздын (с.а.в) унутулган сүннөтү бар: Жатаардан алдын чачты экиге бөлүп, кулактын тушунан тартып ылдый көздү карап тарайбыз. Салават айтып, экиге өрүп эки жагына таштап жатуу. Изилдөөлөрдүн жыйынтыгында, тароо

аркылуу чачтардын түбүнө кислородду жеткирет экенбиз. Экинчиден, салават айтуу менен чачка жакшы энергия тартуу кылганыбыз үчүн бекем жана жылмакай боло түшөт. Чач ушундай касиетке ээ, ал айланасындагы маалыматтарды өзүнө сактап алат. Көпчүлүк бөлүгү суудан түзүлгөндүгү үчүн эске тутуму күчтүү. Кандай энергия байыр алса, дароо аны сиңирип алат.

- Кашка кам көрүү керек. Даараттан соң туура багытта тарап койсоң ашыкча болбос. Териге кам көрүү. Дене дайыма бир калыпта жүрбөйт. Ар түрдүү сырткы факторлордон таасирленет, структурасы бузулат. Ошол себептен ага жетишээрлик витамин азыктарын жана суусундук жеткирип туруу абзел. Айта берсек көп. Кыскасы Жаратканыбыз бизди чоң искусство менен жаратты. Эми кам көрүү искусствосу бизге калган нерсе.

- Сизди кыздардын энеси катары дагы билебиз. Кыздардын өзүн сүйүп, кам көрүп, бактылуу болуп чоңоюшуна кандай шарт түзүп, кандай балалык тартуулашыбыз керек?

- Алгач аялдык сезимдерин жок кылбай, тескерисинче аны жөнгө салуу керек. Менталитетибизде көп тыйуу бар. Тыйгандын ордуна ага кантип кайсы жерде колдонсо болот экенин көргөзүп берсек, мына ушул туура болот. Мисалы боенууга болбойт дегендин ордуна, үйдүн ичинде, жакындарыбыздын алдында боенсо болот, бирок “чоочун адамдарга аны көргөзүүнүн зарылчылыгы жок кызым” деп түшүндүрсө болот.

- Айымдарга айтаар кеңешиңиз?

- Бир адам менен бирге өмүр сүрөлү деп турмушка чыгабыз. Жаштайыбыздан өзүбүздү барктап, карап, кам көргөндү үйрөнөлүчү. Турмушка чыгаарда гана эмес. Ага чейин, андан кийин дагы жашоо бар да. Аллах Тааланын аманатына сый-урмат көрсөтүп, жакшынакай алып жүрүү дагы жеке милдетибиз. Аялдын милдети, жолдошуна тынчтык жана бакыт тартуулоо эмеспи. Эркек адам көз менен сүйөөрү баарына маалым. Жагымдуу көрүнүү бир гана сырткы келбетти ирээтке келтирүү менен чектелбеши керек. Өзүбүздүн жан дүйнөбүздү жөнгө салууну да унутпайлы. Бир аял үйдө отуруп бардык нерсеге нааразы, бактысыз сезе берсе, ушак айыңга алдырып, жаңжал чыгара берсе үйдө кайдагы тынчтык. Эркек кишинин көңүлү үйдө жай албай турган болсо, көчөдөн издей баштайт. Анын сыңарындай, аял кандай гана турмуштун оор сыноолорунан өтпөсүн, аял алгач адам экенин, эне экенин, жубай экенин эң негизгиси Жараткандын кадырлуу кулу экендигин эсинен чыгарбоосу зарыл.

- Чоң рахмат!

Интервью алган Шекенова Сабина

Гүлзар

кыз куран курсу

ГУЛЗАР ДИНИЙ УЮМУНУН АЛДЫНДА ГУЛЗАР КЫЗ КУРАН КУРСУ АЧЫЛДЫ

КУРАН УЙРӨНҮҮНҮ КААЛАГАН
АЙЫМДАРДЫ КУРСКА ЧАКЫРАБЫЗ

1 ЖЫЛДЫК, 5 АЙДЫК
ЖАНА 3 АЙЛЫК КУРСТАР БАР

16 жаштан 70 жашка чейинки
кыз-келиндерди жпана апаларды
кабыл алабыз.

ӨТҮЛҮҮЧҮ САБАКТАР:

Курани Карим, Акыйда, Фыхх, Сиро,
Пайгамбарлар тарыхы, Адеп, Үй-бүлө
жана Бала тарбиясы

КАБЫЛ АЛУУ КҮНДӨРҮ: 25 - 30 АВГУСТ
ДАРЕГИ: БИШКЕК ШААРЫ Ш., И. АХУНБАЕВ К., 227

0557 654 161

GULZARKYZKURANKURSU

Ширин

КОНДИТЕРДИК ФАБРИКА

• • • Ар бир мүнөт таппуу болсун! • • •

Кыргыз Республикасы Бишкек шаары Гагарина көчөсү 74а

www.shirin.kg

тел: 0 312 21-31-31